

กลุ่มเด็กรักษ์ทุ่ง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

“นก” เป็นสื่อ รณรงค์รักษาสิ่งแวดล้อม ร่วมปกป้องทุ่งสามร้อยยอด

“เฮ้ย ดูนกไปทำไม ผมแอบเก็บคำถามแบบนี้ไว้ตลอดเพราะว่าผมตอบไปไม่ถูก แต่ผมชอบที่จะดูนกนี่หาความจริง การได้ดูนกถือว่าการได้สัมผัสกับธรรมชาติมากที่สุด เพราะว่านกถือว่าเป็นตัวแทนของสิ่งมีชีวิตที่เคลื่อนไหวได้ ไม่มีสื่อที่ทำให้คนเรารักษาธรรมชาติได้ไปกว่าการดูนก เมื่อศึกษาเรื่องอะไรก็จะจดจำได้ดี เช่น เมื่อคุณเห็นนกที่หายาก นานๆ จะพบสักครั้ง คุณจะเกิดความรู้สึกว่า นี่คือนกที่เราอยากเห็น เราจะทำอะไรที่จะมองดูมัน ไม่เห็นดีเห็นน้อยเลย แถมจะเปิดอ่านหนังสือต่างๆ ไม่ว่าจะดูชื่อวิทยาศาสตร์..(ได้ภาษาละติน) ได้ดูชื่อสามัญ (ภาษาอังกฤษ+ท้องถิ่น) ได้ดูการเป็นอยู่ของมัน (วิทยาศาสตร์) และก็ดูเพื่อน (คนที่มาดูด้วย) ได้เยอะจริงๆ ”

กลุ่มเด็กรักษ์ทุ่ง มีสัญลักษณ์กระแตเป็นสัญลักษณ์ใหญ่ยักษ์ เป็นกลุ่มเด็ก ๆ ในโรงเรียนชั้นมัธยมศึกษา ซึ่งได้เรียนรู้ ผักผ่อน และพัฒนากระบวนการวิทยากรนักร้องสื่อสารผ่านการลงมือปฏิบัติจริงด้วยความสนใจและตั้งใจที่อยากจะได้เรียนรู้และมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาทุ่งสามร้อยยอดและทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการเผยแพร่รณรงค์การรักษาสิ่งแวดล้อมผ่านการการจัดค่ายสิ่งแวดล้อม การจัดกิจกรรมด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมาอย่างต่อเนื่อง ทำให้กลุ่มเยาวชนได้ศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับนกและสิ่งแวดล้อม และบำเพ็ญประโยชน์สาธารณะด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น เช่น พื้นที่ชุ่มน้ำทุ่งสามร้อยยอดในการศึกษาเรียนรู้และทำกิจกรรม อีกทั้งทำให้เยาวชนในกลุ่มได้มีโอกาสและมีทางเลือกในการศึกษาหาความรู้และประสบการณ์ตามที่ตนเองชอบและถนัด ด้วยระยะเวลาการดำเนินงานจนถึงปัจจุบันมาเป็นเวลากว่า 14 ปี กลุ่มเด็กรักษ์ทุ่ง มีกลุ่มเยาวชนสืบทอดงานการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมรุ่นต่อรุ่น

เด็กรักษ์ทุ่ง เป็นกลุ่มเยาวชน ในโรงเรียนที่นำ “กระบวนการ” ความสนใจในธรรมชาติ “นก” มาเป็นสื่อในการดูแลอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งกับเพื่อนเยาวชนในโรงเรียนและชุมชนต่างๆ ในพื้นที่ โดยการเรียนรู้และศึกษาชีววิทยาของนกอย่างเข้าใจ ก่อนจะอธิบายและสื่อสารเรื่องราวเกี่ยวกับนกสู่สาธารณะผ่านการเป็นวิทยากร และการร่วมกิจกรรมด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้เด็กรักษ์ทุ่งยังเป็นกลุ่มพลังเยาวชนที่ทำให้ชุมชนรู้จักกิจกรรมดูนก และช่วยส่งเสริมการดูนกและอนุรักษ์พื้นที่ทุ่งสามร้อยยอด ทำให้กลุ่มเด็กรักษ์ทุ่งได้รับการยอมรับจากสังคมในการทำงานด้านอนุรักษ์อย่างตั้งใจ จริงใจ อาทิ การได้รับการคัดเลือกจากสำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพเด็กและพิทักษ์สิทธิเด็ก ให้เป็นกลุ่มเยาวชนดีเด่นแห่งชาติ สาขาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประจำปี 2547 การได้รับการเผยแพร่ให้เป็นที่รู้จัก ผ่านสื่อต่างๆ เช่น หนังสือพิมพ์ วารสาร วิทยุ และโทรทัศน์ เป็นต้น และการได้รับการยกย่องให้เป็นกลุ่มเยาวชนที่ใช้กระบวนการศึกษานอกในการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม จากรางวัลลูกโลกสีเขียว

การจัดกิจกรรมดูนกเป็นกิจกรรมที่ให้ความชัดเจนในการศึกษาหาความรู้ด้วยความสุข สามารถสร้างองค์ความรู้ได้ง่าย เพิ่มทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์อย่างเป็นรูปธรรม และทำให้เกิดความใกล้ชิด และผูกพันกับธรรมชาติ ทำให้คนดูนกหลายๆ คน เปลี่ยนพฤติกรรมหันมารักนก และเป็นแรงบันดาลใจหนึ่งที่จะต้องรักษาสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติให้คงอยู่ มีความอุดมสมบูรณ์สำหรับนกและตนเอง ทำให้เยาวชนและนักเรียนหลายคนให้ความสนใจ ช่วยกันจัดสิ่งแวดล้อมศึกษา ร่วมเป็นผู้นำดูนก และรณรงค์การอนุรักษ์พื้นที่ทุ่งสามร้อยยอด โดยมีการจัดกิจกรรม ได้แก่ 1) การฝึกอบรมให้ความรู้ในชั่วโมงกิจกรรมชุมชน สัปดาห์ละ 1 ครั้ง 2) การออกภาคสนามศึกษาระบบนิเวศ ทั้งในพื้นที่สามร้อยยอดและพื้นที่อนุรักษ์อื่นๆ 3) การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมทักษะ และสร้างสรรค์ผลงานเกี่ยวกับนกและสิ่งแวดล้อม (วาดภาพนก เพ้นท์ภาพนก การทำเข็มกลัด นกไม้) 4) การเป็นวิทยากร เรื่องการดูนกกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ผู้นำดูนกที่ทุ่งสามร้อยยอด และแหล่งดูนกอื่นๆ ให้แก่โรงเรียน

ต่าง ๆ บุคคล และหน่วยงานที่สนใจ และ 5) ร่วมมือกับอุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอด และหน่วยงานอื่นๆ ในเรื่องของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ณ วันนี้ กลุ่มเด็กรักษ์ทุ่ง มีสมาชิกที่เป็นแกนนำหลักเพียง 9 คน และมีสมาชิกแนวร่วมที่อยู่ในชุมชนคุณกอกอีก 75 คนคอยสนับสนุนการขับเคลื่อนกิจกรรมของกลุ่ม พวกเขาก็ยังคงดำเนินกิจกรรมบนเป้าหมายเดิม “ใช้นกเป็นสื่อให้คนรักสิ่งแวดล้อม” และทำงานในเรื่องการอนุรักษ์เรื่องสิ่งแวดล้อม กระบวนการจัดค่ายเป็นส่วนหนึ่งของการทำให้คนรักสิ่งแวดล้อม

ดังนั้น กิจกรรมหลักของกลุ่มในวันนี้ จึงเป็นไปในรูปแบบ “การจัดกิจกรรมภายใน การจัดค่ายภายนอก” ด้วยกระบวนการหาความรู้ใส่ตัว ขยายและเผยแพร่ความรู้และการปฏิบัติออกสู่สังคม และสร้างคามยั่งยืน ยังคงความยั่งยืนให้ยาวนานที่สุด ตามกำลังที่มีอยู่ เพื่อรักษาสิ่งแวดล้อม มีกลไกการทำงานแบบ “พี่สอนน้อง” เพื่อช่วยกันพัฒนาทักษะและการเรียนรู้ร่วมกัน โดยมีอาจารย์สุพจน์ สุขพัฒน์ ยืนหยัดเป็นแกนกำลังสำคัญที่จะช่วยผลิตและประดับประดาให้กลุ่มเด็กรักษ์ทุ่งยังคงขับเคลื่อนกิจกรรมกันต่อไป

ห้องเรียน คือ... “ทุ่งกว้าง”

" ทุ่งสามร้อยยอด " พื้นที่กว่า 130 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 81,253 ไร่ ตั้งอยู่ในเขตอำเภอสามร้อยยอดและอำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ตามแนวชายฝั่งทะเลอ่าวไทย ยาวประมาณ 20 กิโลเมตร เป็นทุ่งน้ำจืดขนาดใหญ่ มีน้ำขดตลอดปี เป็นที่อยู่อาศัยและขยายพันธุ์ของนกนานาชนิด ทั้งนกประจำถิ่นและนกอพยพ โดยเฉพาะนกน้ำซึ่งเป็นนกที่ต้องอาศัยอยู่ในบริเวณที่มีน้ำชุ่มชื้นอยู่เสมอ เช่น นกอีโก้ และนกอีลุ้ม และเคยเป็นอู่ข้าวอู่น้ำของชาวบ้านในละแวกนี้ ถือได้ว่าเป็นฐานทรัพยากรที่เอื้ออำนวยปัจจัยต่างๆ ให้เกิดผลผลิตต่อเนื่องและมี

ความผูกพันกับการดำรงชีพของประชาชนในท้องถิ่นมาช้านาน ความสำคัญของพื้นที่ชุ่มน้ำไม่ได้จำกัดอยู่เพียงเป็นแหล่งผลิตเท่านั้น หากแต่ยังมีความสำคัญยิ่งในฐานะที่เป็นอาณาจักรหนึ่งของระบบนิเวศ เป็นแหล่งรวมความหลากหลายทางชีวภาพอันสลับซับซ้อนและมหัศจรรย์ของกระบวนการวิวัฒนาการของสิ่งมีชีวิตในพื้นที่ชุ่มน้ำ ทั้งพืชน้ำ ปลา นก จลินทรีย์ และสิ่งมีชีวิตอื่นๆ อีกมากมาย ซึ่งอาจจะซ่อนคุณประโยชน์ที่จะเอื้ออำนวยให้คนในชุมชนในอนาคตอีกมหาศาล ดังนั้น พื้นที่ชุ่มน้ำแห่งนี้จึงเปรียบเสมือนห้องปฏิบัติการกลางแจ้ง พิพิธภัณฑสถานธรรมชาติและโรงงานห่วงโซ่อาหารขนาดใหญ่ ที่รอคอยการศึกษาค้นคว้าอยู่ตลอดเวลา พื้นที่ชุ่มน้ำทุ่งสามร้อยยอดยังเป็นพื้นที่ที่มีความเกี่ยวพันกับระบบนิเวศอื่นๆ เช่น เขาหินปูน ป่าบก พื้นที่ชายฝั่ง และเป็นพื้นที่ที่มีเอกลักษณ์ เป็นมรดกทางธรรมชาติและวัฒนธรรม เช่น ถ้ำพระยานคร เป็นต้น จากความสำคัญและความผูกพันดังกล่าว ทุ่งน้ำจืดแห่งนี้จึงได้รับการอนุรักษ์ไว้เป็นมรดกทางธรรมชาติ เพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อมโดยยั่งยืนอย่างมีคุณค่าตลอดไป เมื่อระบบธรรมชาติพื้นที่ชุ่มน้ำบางส่วนถูกทำลายลงจะด้วยความตั้งใจหรือไม่ก็ตาม ย่อมส่งผลกระทบไปถึงทรัพยากรที่เป็นผลผลิตต่อเนื่องโดยตรงด้วย ทุ่งสามร้อยยอดให้คุณประโยชน์ด้านต่างๆ ต่อสังคมอย่างมากมาย คุณค่าของทุ่งแห่งนี้มักถูกมองว่าเป็นผลประโยชน์ที่ได้รับมาฟรีๆ หรือได้เปล่า ผลที่ตามมา คือ การละเลยมองไม่เห็นความสำคัญของการปกป้องรักษาพื้นที่ปล่อยให้เสื่อมโทรม ถูกทำลายหรือทำการเปลี่ยนแปลงเพื่อไปใช้ประโยชน์อย่างอื่น

เมื่อย้อนกลับไปดูประวัติศาสตร์ของทุ่งสามร้อยยอด จะพบว่ามีความขัดแย้งเรื่องการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ระหว่างชาวบ้านและเจ้าหน้าที่รัฐมายาวนาน แต่ความบริสุทธิ์ของเด็ก กลายเป็นสะพานเชื่อมที่ทำให้ความขัดแย้งคลี่คลายลง กลายเป็นความร่วมมือระหว่าง วัด ชุมชน องค์กรท้องถิ่น และอุทยาน ในการบริหารจัดการเพื่อใช้ประโยชน์จากทรัพยากรอย่างชาญฉลาดและยาวนาน

ปัจจุบันพื้นที่ทุ่งสามร้อยยอดครึ่งหนึ่งอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติ อีกครึ่งหนึ่งอยู่นอกเขตอุทยานแห่งชาติ ส่วนใหญ่ยังคงสภาพเป็นทุ่งธรรมชาติ บางส่วนกลายเป็นพื้นที่เกษตรกรรม เป็นที่ตั้งบ้านเรือน ชุมชน การถือครองที่ดินในบริเวณนี้มีทั้งโฉนด นส.3 สค. ภบท.5 และที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ รอบพื้นที่ชุ่มน้ำมีชุมชนอยู่อย่างน้อย 21 หมู่บ้าน 8 ตำบล 2 อำเภอ จากการทำงานที่ผ่านมาอย่างเข้มแข็ง ทำให้ชาวบ้านส่วนใหญ่มีความตื่นตัวที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลพื้นที่ชุ่มน้ำทุ่งสามร้อยยอดมากขึ้น โดยมี กลุ่มอนุรักษ์และพัฒนาพื้นที่ชุ่มน้ำทุ่งสามร้อยยอด เป็นตัวหลักในการทำงานประสานความร่วมมือกับองค์กรเอกชนต่างๆ ทำความเข้าใจกับประชาชนถึงความสำคัญของพื้นที่ร่วมชุ่มน้ำ และมีการทำแผนจัดการพื้นที่ร่วมกันให้ชัดเจน โดยมีเป้าหมายเพื่ออนุรักษ์ทุ่งสามร้อยยอด อันเป็นต้นกำเนิดของทรัพยากรที่มีความสำคัญต่อปากท้องและชีวิตของชุมชนให้มีความยั่งยืนตลอดไป มีการสร้างกฎกติการ่วมกันในการใช้ประโยชน์อย่างรู้คุณค่าและไม่ทำลายทรัพยากรระยะยาว รวมทั้งการรักษาวัฒนธรรมและวิถีชีวิตในท้องถิ่นอย่างยั่งยืน จะเป็นผลดีกับการท่องเที่ยว อันจะเป็นรายได้เสริมของชุมชน

เปิดพื้นที่เรียนรู้นอกห้อง...กำเนิด “เด็กรักษ์ทุ่ง” ร่วมดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม

“จากเด็กเกเร ไม่มีชุมชนอยู่ พออาจารย์พาไปดูนกที่ทุ่งสามร้อยยอด ตอนนั้นยังไม่ได้สร้างบังบัว ลงปุ๊บเจอตัวแรกเลย นกกระเต็นหัวดำ ตกใจมาก คิดว่ายังมีนกที่สวยอย่างนี้อยู่บนโลกอีกหรือ.. แรกๆ ก็แค่วิ่งเล่น ดูนก ตกปลา ไปตามประสา แต่เมื่อความสนใจจะลึกลงจากร่าง การได้หนึ่งๆ ก็ทำให้พบว่าที่นี่มีอะไรมากกว่าความเป็นทุ่ง ชัดเจนที่สุดคือ “นก” ที่มีอยู่มากมายกว่า 1,000 ชนิด นกชนิดไหน กินอะไร มาจากที่ไหน อยู่อย่างไร เริ่มเป็นคำถามที่ผุดขึ้นในใจ”

“เด็กรักษ์ทุ่ง” เป็นเพียงกิจกรรมส่วนหนึ่งที่เกิดขึ้น ในโรงเรียนสามร้อยยอดวิทยาคม อ.สามร้อยยอด จ.ประจวบคีรีขันธ์ เพื่อให้เด็กนักเรียนได้ทำกิจกรรมร่วมกันและใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ในช่วงโมงวิชาชุมนุม ภายใต้แนวคิดของอาจารย์พงษ์ศักดิ์ กาญจนภักดิ์ ซึ่งได้เปิดชุมนุม “เด็กรักษ์ทุ่ง” ขึ้นมาในปี พ.ศ. 2539 ก่อนที่จะเปลี่ยนมาเป็นกลุ่มเด็กรักษ์ทุ่งอย่างในปัจจุบันนี้

เมล็ดพันธุ์ น้อยๆ เริ่มเกิดขึ้น เมื่อนักเรียน ต่างๆ อยากเข้าร่วมชุมนุมเด็กรักษ์ทุ่ง ต่อคิวเพื่อที่จะเข้าร่วมสมัครเป็นสมาชิก เพื่อที่จะเรียนรู้การจำแนกนกและการใช้อุปกรณ์ในการดูนก และออกไปดูนกและเรียนรู้เรื่องนก ทุ่งสามร้อยยอด ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีนกนานาชนิดอาศัยอยู่ เหมาะสมที่จะเป็นแหล่งเรียนรู้ของเด็กๆ อาจารย์พงษ์ศักดิ์ จึงใช้เป็นพื้นที่เรียนรู้นอกห้องเรียนของเด็กๆ หลายคนเริ่มเก่งเรื่องพืชและสัตว์ “หลังจากกลับมาจากค่าย ผมจำได้ว่า ผมดูนกอย่างเป็น ผมรู้จักนกอีแจว ผมเล่าให้น้องชายฟังว่า นกยางดูใกล้มากถ้าดูจากกล้อง หลังจากนั้นก็ไปค่ายโน้น ค่ายนี้ เยอะแยะเลย ผมชอบตาม ผมอยากดูนก” ความรู้สึกของอดีตสมาชิกของกลุ่มเด็กรักษ์ทุ่ง

ชุมนุมเด็กรักษ์ทุ่ง ได้ใช้ศูนย์อนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ตั้งอยู่ในโรงเรียน เป็นฐานปฏิบัติการเรียนรู้ทฤษฎี ซึ่งศูนย์แห่งนี้เกิดขึ้นด้วยน้ำพักน้ำแรงของ อาจารย์สุพจน์² อาจารย์พงษ์ศักดิ์ และอาจารย์วิฑูรย์³ รวมพลังกับเด็กๆ ในชุมนุมระดม “วิ่งมินิมารathon ข้ามทุ่งสามร้อยยอด” รวมทั้งการขायบัตร์ รับประทานสุดท้ายแล้วเมื่อเสร็จสิ้นกิจกรรม มึงบประมาณเหลือประมาณ 180,000 บาท ก็นำมาสร้างอาคารที่เริ่มสร้างในปี 2540 และเงินที่เหลือนำมาสร้างอาคารปฏิบัติการ ซึ่งก็คือ สถานที่ตั้งของกลุ่มในปัจจุบัน เมื่อเงินมีไม่เพียงพอกลุ่มเด็กรักษ์ทุ่งก็เริ่มออกทำกิจกรรมอีกครั้ง ด้วยการขายน้ำแข็ง ขนมครก ขायพวงมลัย ตามความสามารถที่เด็กๆ และคณะครูจช่วยกันได้ เมื่อมีที่ทำการแล้วพวกเขากลับเจอปัญหาขาดอาจารย์ที่ปรึกษานำกระบวนการให้พวกเขา ด้วยอาจารย์พงษ์ศักดิ์

1 อาจารย์พงษ์ศักดิ์ กาญจนภักดิ์ อดีตที่ปรึกษาและผู้ก่อตั้งกลุ่มเด็กรักษ์ทุ่ง

2 อาจารย์สุพจน์ สุขพัฒน์ ที่ปรึกษา กลุ่มเด็กรักษ์ทุ่ง

3 อาจารย์วิฑูรย์ อาจารย์วิทยาศาสตร์ โรงเรียนสามร้อยยอดวิทยาคม

เกิดกรณีพิพาทกับผู้ถือสิทธิพลในทุ่งสามร้อยยอด มีการข่มขู่ทำให้อาจารย์พงศศักดิ์ต้องย้ายออกจากโรงเรียนโดยด่วน ส่งผลให้กลุ่มเยาวชนที่เพิ่งรวมตัวได้เริ่มเคืองแค้น “เมื่อกลับมาจากค่ายนวมินทร์สมุทรปราการ อาจารย์พงศศักดิ์ ที่ปรึกษากลุ่มเยาวชนผู้พิทักษ์กำลังจะย้ายด่วน เด็กๆ เคืองแค้น ผม บีบ อิง บัว เอส และพีบุ๊ก ต้องหาที่ปรึกษาคนใหม่ที่จะดูแลและพาพวกเขาดูนกได้ อาจารย์ที่ยื่นมือมาช่วยตอนนั้นคืออาจารย์สุพจน์ แต่ทว่าแกดูนกไม่เป็นเลย พีบุ๊กบอกว่า เมื่อก่อน ไอ้เล็กแกดูนกเป็นไหมล่ะ ผมตอบว่าไม่เป็น” พวกเขาเลยเข้ามาขอร้องให้อาจารย์สุพจน์เข้ามาทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษากลุ่ม เรื่องราวก็เริ่มขึ้น เมื่อมีที่ปรึกษากลุ่มคนใหม่ พร้อมด้วยอาจารย์ บุญผา บุญสูง อาจารย์สาวสวยที่มารับบรรจุใหม่ ในระยะเวลานั้น “เราจึงเริ่มต้นกันใหม่ ผมอยู่ ม. 3 ผมจำได้ว่าผมเป็นวิทยากรดูนกให้กับคนอื่นได้แล้ว มีน้องๆ หลายคนเริ่มเข้ามาและเก่งมากๆ เช่น แอล นักดูนกตัวเล็กที่เก่งและน่ารัก เจ้าหนูม นักดูนกตัวเล็กที่มาพร้อมสีสันทันที่นำขาดลอด”

แต่ปัญหาก็กยังไม่หมดไป เมื่อเด็กรักทุ่งที่อยู่ในชุมชน ได้ออกไปเรียนรู้เรื่องนกบริเวณทุ่งสามร้อยยอดบ่อยเข้า และรู้จักกันมากขึ้น หลายคนเริ่มสนใจสิ่งแวดล้อมอย่างจริงจัง พวกเขาต้องการเวลาในการทำกิจกรรมเรียนรู้มากขึ้น “หากเรายังเป็นชุมชนอยู่ในกรอบการทำกิจกรรมมันแคบ อาทิตย์ 1 เราทำกิจกรรมได้เพียงครั้งเดียว” พีรุตต์บอกเล่าถึงการเปลี่ยนแปลงที่กำลังเกิดขึ้น ในปี พ.ศ. 2540 จึงได้มีการปรับเปลี่ยนชุมชนเด็กรักทุ่ง มาเป็นกลุ่มเยาวชน จึงเกิด “กลุ่มเด็กรักทุ่ง” ขึ้นมา เพื่อให้การทำกิจกรรมของพวกเขาหลุดพ้นจากกรอบของเวลาในกิจกรรม “การทำงานในลักษณะกลุ่มเยาวชน พวกเราไม่ได้ถูกจำกัดด้วยเวลา หากมีเวลาว่าง และพวกเขาพร้อมใจก็จะออกไปทำกิจกรรมเรื่องการดูแลสิ่งแวดล้อม พวกเราก็จะได้มุมมองและการทำงานที่กว้างขึ้น” เหตุผลที่อาจารย์สุพจน์ และสมาชิกในชุมชนเด็กรักทุ่ง ก่อตั้งกลุ่มเด็กรักทุ่งขึ้นมา และยังเป็นเปิดโอกาส เด็กๆ เยาวชนภายนอกที่สนใจเรื่องสิ่งแวดล้อมสามารถเข้ามาร่วมเป็นสมาชิกและทำกิจกรรมภายในกลุ่มเด็กรักทุ่งได้อีกด้วย แต่ด้วยเป็นกลุ่มเด็กรักทุ่งเป็นกลุ่มลอยๆ ที่ไม่มีการจดทะเบียน จึงยังคงมีชุมชนดูนก ที่จะให้ น้องๆ ในโรงเรียนที่มีความสนใจเรียนรู้เรื่องนกเข้ามาอยู่ในชุมชน กลายเป็นว่า มีชุมชนดูนก กลุ่มเด็กรักทุ่ง โรงเรียนสามร้อยยอดวิทยาฯ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 โดยมีคำขวัญประจำกลุ่มว่า “รักนก รักสิ่งแวดล้อม ช่วยกันทะนุถนอมธรรมชาติ” มีสมาชิก 38 คน ที่ทำหน้าที่เป็นแกนนำในรุ่นแรกๆ และมีรุ่นน้องๆ ที่เป็นสมาชิกอีกเกือบ 100 คน ที่อยู่ในชุมชนดูนก

อาจารย์สุพจน์จึงเข้ามาสืบสานเจตนารมณ์ต่อ โดยให้นักเรียนได้เรียนรู้ภาคทฤษฎีในห้องเรียน และออกไปศึกษาเรียนรู้ภาคปฏิบัติในพื้นที่ทุ่งสามร้อยยอด ซึ่งการเรียนรู้จากภาคทฤษฎีในห้องเรียนจะเกิดขึ้นเกือบทุกอาทิตย์ แต่ภาคปฏิบัติอาจจะเกิดขึ้นนานๆ ครั้ง ด้วยข้อจำกัดต่างๆ มากมาย และกลไกที่ไม่อำนวย เพราะกิจกรรมเหล่านี้เป็นกิจกรรมนอกมิติวิถีชีวิตของโรงเรียนและคนปกติโดยทั่วไป “พวกเขาไม่รู้จักรั้วสิ่งเหล่านี้ เราเริ่มจุดประกายขึ้นมา” พอเริ่มมีความรู้ความสามารถ ก็มีโอกาสได้ไปเป็นวิทยากรให้โรงเรียนและหน่วยงาน อาทิ โรงเรียนหนองพระวิทยา อุทยานวิทยาศาสตร์แห่งชาติหาดวนกร เป็นต้น

สร้างพลังจากภายใน...เรียนรู้ ถ่ายทอด พัฒนาเป็น “วิทยากร”

“พระอาทิตย์ช่วยเป็นพยาน เราลูกหลานป่าดงพงพี เราขออุทิศชีวิตที่มี เพื่อท้องทุ่งนี้อยู่ยั่งยืนนาน เห็นหมู่ ปักชีกางปีกโบยบิน พวกเราถวิลถึงวันเวลา กิจกรรมต่างๆ นานา ล้วนเป็นสัญญาจากห้วงดวงใจ อุดมการณ์ยังคงยึดมั่น ให้พวกเรานั้นร่วมกันฝ่าไฟ สิ่งแวดล้อมเราต้องห่วงใย สู้เป้าหมายเพื่อไทยของเรา...” เพลง “อุดมการณ์” ที่เด็กๆ สมาชิก “ชุมชนดูนก” ร้องตะโกนแข่งกันอยู่นั้น เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการถ่ายทอดความรู้จากพี่สู่น้องของ “กลุ่มเด็กรักทุ่ง” หนังสือวิธีการดูนก ข้อมูลเชิงวิชาการและอุปกรณ์ต่างๆ ในการศึกษาเรียนรู้เรื่องสัตว์ปีก สัตว์น้ำ และพร

พีชานาชนิดที่มีอยู่อย่างหลากหลายในระบบนิเวศ เกือบห้วงจรของสิ่งมีชีวิตในท้องถิ่นนี้ คือ เครื่องมือที่กลุ่มเด็กรักษ์ทุ่งไช้เรียนรู้ และถ่ายทอดความรู้สู่ห้องๆ ในชุมชนคุณนก

กิจกรรมคุณนกจะเกิดขึ้นเฉพาะในกลุ่ม เมื่อถึงชั่วโมงชุมชนคุณนก เด็กๆ ก็จะมารวมตัวกันเพื่อศึกษาเรื่องนก “นกมีวิธีการจำแนกอย่างไร เรียนรู้การใช้อุปกรณ์” อาจารย์สุพจน์ และพี่ๆ แกนนำจากกลุ่มเด็กรักษ์ทุ่งไช้ ก็จะพาออกไปดูนก หลังจากที่พวกเขาได้เรียนรู้เกี่ยวกับทฤษฎีภายในห้องเรียนจนเข้าใจ โดโนส เตอ คีต้า มอส โม ปัท ที่กลายมาเป็นแกนนำในกลุ่มเด็กรักษ์ทุ่งไช้ ก็จะกลายเป็นพี่เลี้ยงสอนห้องๆ ในชุมชนคุณนก นี่คือนวัตกรรม “พี่สอนน้อง” เมื่อศึกษาและเรียนรู้เรื่องนกในท้องถิ่นสามร้อยยอดจนเชี่ยวชาญ ก็สามารถนำความตื่นตันทันทีไปถ่ายทอดให้กับคนอื่นๆ ได้ **“ชุมชนคุณนก”** เป็นสื่อให้เด็กๆ รักธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่แล้ว ยังสร้างนักอนุรักษ์ตัวน้อยๆ ให้เกิดขึ้นในโรงเรียน

เมื่อดอกไม้ใหม่เบ่งบาน ดอกไม้เก่าก็ร่วงโรยรา พี่ๆ ที่เคยอยู่ก็จบการศึกษาและต้องออกไปศึกษาต่อนอกพื้นที่ หรือหลายคนแม้จะออกไปแล้วแต่ก็ยังวนเวียนเข้ามาทำกิจกรรมกับห้องๆ อยู่บ้าง สมาชิกในชุมชนคุณนกหลายคนเริ่มมีทักษะ หลายคนเริ่มพัฒนา และมีความสนใจเรื่องนกและสิ่งแวดล้อมในเชิงลึกมากยิ่งขึ้น พวกเขาเหล่านั้นจะเข้ามาสมัครเป็นสมาชิกของกลุ่มเด็กรักษ์ทุ่งไช้หมุนเวียนขึ้นมาทำหน้าที่แทนแกนนำรุ่นๆ พี่ที่ห่างหายไป และพร้อมที่จะฝึกฝนพัฒนาตนเองเพื่อเป็นวิทยากรออกไปเผยแพร่รณรงค์ ปลูกจิตสำนึก ส่งเสริมการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมสู่คนภายนอกต่อไป หรือแม้บางคนอาจจะไม่เคยเป็นสมาชิกในชุมชนคุณนกมาก่อน แต่ด้วยความสนใจก็จะสมัครเข้าร่วมเป็นสมาชิกในกลุ่มเด็กรักษ์ทุ่งไช้ ดังนั้น สมาชิกส่วนใหญ่จึงเป็นกลุ่มเด็กนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเกือบทั้งหมด เพราะ ม.ปลายจะถูกจำกัดด้วยกิจกรรมอื่นๆ ที่ทำให้พวกเขาแทบจะไม่มีเวลาว่างพอที่จะร่วมทำกิจกรรม และด้วยวัยที่เริ่มย่างเข้าวัยรุ่นสิ่งเร้าต่อความสนใจมีมาก หลายครั้งการทำกิจกรรมภายนอกระหว่างเด็กสาวกับครูอาจจะเกิดปัญหา จึงทำให้ขาดโอกาสที่จะได้ออกไปเรียนรู้ ที่สำคัญพวกเขายังต้องผ่านแรงเสียดทานที่ใหญ่ในโรงเรียนหลายคนมองว่าการออกไปทำกิจกรรมของพวกเขาเป็นการออกไปเที่ยว บางครั้งก็สร้างความรำคาญใจให้กับอาจารย์และเด็กๆ “กลุ่มเราจะดูสนุก สบายๆ แต่เราใช้วิธีการคัดกรองแบบจุดด้น หากเข้ามาแล้วไม่ตั้งใจ เจตนาไม่ดีไม่ตรงกับกลุ่ม คุณจะไปสนุกได้ ไปเหล่สาวได้ แต่ต้องอยู่ในกรอบ ถ้าหากเกินเลยก็ต้องจำกัด หากเกิดความผิดพลาดก็ส่งผลเสียต่อกลุ่มทั้งชื่อเสียงและการยอมรับ หลายคนที่ผ่านมาการฝึกฝนอาจจะต้องร้องไห้ แต่พวกเขาก็ยอมฝ่าฟันฝึกฝนจนเชี่ยวชาญ “วันนี้คุณอยู่ฐานนี้เป็นอย่างไร ร่วมวิเคราะห์กัน ดีไม่ดีว่ากันตรงๆ เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิธีการ แรกๆ ก็คิดว่า อะไรกัน ทำขนาดนี้แล้ว ยังไม่พออีกหรือ แต่พอโตขึ้นเราก็คงเห็นว่า ถ้าเราไม่ดูแลห้อง ไม่คุมเหมือนคนที่ดูแลเรามาก่อน กลุ่มของเราจะเสื่อมได้ หากโดนแรงกระทำจากข้างนอกก็ถูกจำกัดได้” คำบอกเล่าของพี่รุตต์⁴ ถึงกระบวนการฝึกฝนทักษะของเด็กๆ ในกลุ่ม สมาชิกในปัจจุบัน จึงเป็นกลุ่มเด็กๆ ที่ผ่านการคัดกรองตามธรรมชาติด้วยตัวกระบวนการทำกิจกรรมของพวกเขาเอง และพวกเขาก็ฝ่าฟันพัฒนาตนเองจนสามารถทำหน้าที่แกนนำ ช่วยอาจารย์สุพจน์ขับเคลื่อนงานกลุ่มกันต่อไป

นอกจากการดูนกที่เป็นกิจกรรมหลักของกลุ่มเด็กรักษ์ทุ่งไช้ พวกเขาเรียนรู้เรื่องการช่วยลดภาวะโลกร้อนด้วยการใช้ถุงผ้าและไม่ใช้กล่องโฟมใส่อาหาร นำแก้วนํ้ามาโรงเรียนเพื่อลดขยะพลาสติก ทำโครงการขยะรีไซเคิลและประดิษฐ์เข็มนกประดิษฐ์รูปนก เพื่อนำรายได้มาทำกิจกรรมของชมรม ปัจจุบันแม้กลุ่มเด็กรักษ์ทุ่งไช้จะมีสมาชิกแกนนำหลักเหลือเพียง 9 คน พวกเขาช่วยกันดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน ทั้งการเก็บขยะ “โครงการธนาคารขยะ” การจัดการบ่อบำบัดน้ำเสีย ปู้น้ำชีวภาพ สิ่งประดิษฐ์พิชิตขยะ และการทำกิจกรรมจิตอาสาภายนอกที่ออกไปร่วมปลูกป่ากับทางวัดสามร้อยยอดหรือหน่วยงานต่าง

การดูแลบ่อบำบัด จะทำกันเองทุกวันศุกร์ มีน้องมอส⁵ เป็นแกนนำสำคัญ และบางครั้งอาจจะมีสมาชิกจากชุมชนคุณนกเข้ามาช่วยบ้าง พวกเขาจะช่วยกันตัดไข่ม้วน ดูดน้ำออกจากบ่อพัก หากมีการเปลี่ยนไส้กรองที่นอกเหนือ

4 นายนิรุตต์ ท้าวโกษา พี่เลี้ยง และอดีตแกนนำ กลุ่มเด็กรักษ์ทุ่งไช้

5 นายเมธี นิลคล้า แกนนำ กลุ่มเด็กรักษ์ทุ่งไช้

กำลังของพวกเขา พี่รุตต์ และอาจารย์สุพจน์ก็จะหนุนช่วย ทุกวันพุธ ธนาคารขยะจะเปิดทำการ น้องเต๋อ⁶ และเพื่อนๆ ในกลุ่มจะนำถุงปุ๋ยไปวางไว้ในห้องเรียน เพื่อให้เพื่อนได้นำขวดน้ำดื่มที่ใส่แล้วนำมาเก็บไว้ และจะเข้าไปเก็บในวันพุธ หรือเป็นวันอื่นๆ หากวันพุธไม่สะดวก และทำการคัดแยกเอาขยะพวกหลอด น้ำ ออกจากขวด แยกกระดาษจากห่อ วิชาการ ห้องคณิตศาสตร์ นอกจากนำขยะไปขายเป็นเงินกองทุนของกลุ่มแล้ว พวกเขายังนำสิ่งของเหลือใช้มา ประดิษฐ์เป็นชิ้นงาน เช่น แจกันดอกไม้ โดยมีห้องในโรงเรียนเดินเข้ามาช่วยกันยก ช่วยคัดแยก เงินที่ได้แบ่งให้กับห้อง ต่างๆ ที่มีขยะ และหักไว้ 25% เพื่อนำเข้ากลุ่มเด็กรักษ์ทุ่ง

นี่คือ การร่วมดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนของพวกเขา ก่อนที่จะออกไปทำหน้าที่เป็นวิทยากรณรงค์ ปลุกจิตสำนึกให้กับคนภายนอกได้ร่วมกันดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมและอนุรักษ์ทุ่งสามร้อยยอด

ชุมชนตุนก และกลุ่มเด็กรักษ์ทุ่ง โรงเรียนสามร้อยยอดวิทยาแห่งนี้ ยังคงจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และดูแล สิ่งแวดล้อมทั้งในโรงเรียนวิทยาคมและทุ่งสามร้อยยอดควบคู่กันมา โดยมี พี่ๆ แกนนำที่อยู่ในกลุ่มเด็กรักษ์ทุ่ง ทำ หน้าที่เป็นพี่เลี้ยงคอยสอนน้องๆ ภายใต้การนำขบวนของอาจารย์สุพจน์ที่ทำหน้าที่ฝึกฝน สร้างกระบวนการเรียนรู้ การ ถ่ายทอดจากพี่สู่น้อง เพื่อปลุกฝังให้พวกเขาเหล่านั้นได้ตระหนักและรู้คุณค่าของทรัพยากร และผลิตเยาวชนรุ่นใหม่ ขึ้นมาทดแทน รุ่นเก่าที่ห่างหายไปด้วยภาระหน้าที่ในการเรียนต่อ หรือหลายคนต้องออกไปทำงานนอกพื้นที่ นั่น คือ การเรียนรู้ การถ่ายทอด และการพัฒนาทักษะนักสื่อสารด้านสิ่งแวดล้อม โดยใช้บทเป็นสื่อ ยังคงเกิดขึ้นอย่าง ต่อเนื่อง รุ่นแล้วรุ่นเล่า อย่างไม่รู้จักเหน็ดเหนื่อย

ค่ายสิ่งแวดล้อม...ปลุกจิตสำนึก “รักษาสีเขียว” นอกโรงเรียน

“นกกะเต็นตัวน้อยกลุ่มนี้มักจะหาเวลาลงไปศึกษาและสืบเสาะความรู้ให้มากที่สุด ความสนุกสนานคือ ผล พลอยได้ แต่สิ่งสำคัญที่สุด คือ ความสามารถในการถ่ายทอดสิ่งที่เห็นให้แก่ชาวบ้านและเยาวชนในท้องถิ่นกลุ่มอื่นๆ ได้ รับรู้”

การฝึกฝนเรียนรู้กันเป็นปี จนมีความรู้ระดับหนึ่ง ก่อนก้าวออกไปเผยแพร่ ถ่ายทอด รณรงค์ให้คนภายนอก โรงเรียนได้ศึกษาสิ่งแวดล้อมของกลุ่มเด็กรักษ์ทุ่งจากรุ่นสู่ รุ่นและถ่ายทอดกันมาอย่างยาวนาน ผ่านการจัด กระบวนการค่ายสิ่งแวดล้อม เพื่อรณรงค์ส่งเสริมการรักษา สิ่งแวดล้อม โดยมีกลุ่มเป้าหมายเป็นเด็กๆ นักเรียนใน โรงเรียนต่างๆ เป็นหลัก ด้วยสโลแกนของค่ายที่ว่า “กลางคืนดูดาว เช้าตุนก” เน้นกระบวนการสิ่งแวดล้อม

เมล็ดพันธุ์ ค่อยๆ แดกราก **"กลุ่มเด็กรักษ์ทุ่ง"**

ที่มีสัญลักษณ์เป็นเจ้ากระเต็นปีกหลักตัวน้อย เริ่มเผยแพร่ความรู้เรื่องระบบนิเวศ ดึงความสนใจของเยาวชนให้เรียนรู้ ท้องถิ่น และกลายเป็นกลุ่มเยาวชนที่เชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับหน่วยงานภาครัฐที่เคยมีความขัดแย้ง ยาวนาน

การออกปฏิบัติการนอกโรงเรียนด้วยการเป็นวิทยากรให้กับโรงเรียนและหน่วยงานรัฐ “จัดค่ายตุนกให้กับ โรงเรียนหนองพระวิทยา พอถึงสัปดาห์วิทยาศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์แห่งชาติหาดวนกร ก็เชิญเชิญให้กลุ่มไปเป็น วิทยากรประจำฐาน นกและแมลง” นี่คือ จุดเริ่มต้นของการปฏิบัติงานส่งเสริมการดูแลสิ่งแวดล้อม โดยอาจารย์สุพจน์ และสมาชิกแกนนำทั้ง 38 คน ลงพื้นที่ร่วมปฏิบัติการเป็นวิทยากร สร้างกระบวนการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมค่าย

⁶ เด็กชายกฤษฎดา สุคนทรเชตร แกนนำกลุ่มเด็กรักษ์ทุ่ง

สิ่งแวดล้อม โดยใช้การดูแลเป็นแกนหลัก เริ่มจากศึกษาตนเอง ใช้ “นก” เป็นสื่อให้คนได้ศึกษาสิ่งแวดล้อม นำความ ถนัด ความรู้ จากส่วนหนึ่งของกิจกรรมในชุมชนที่พวกเขาทำร่วมกันเพื่อศึกษาเรื่องนกจนมีความรู้ระดับหนึ่ง จัด กิจกรรมค่ายสิ่งแวดล้อม ถึงแม้จะไม่ลงรายละเอียดในเชิงลึกหรือครบวงจรอย่างในปัจจุบันนี้ แต่เป็นการให้ความรู้ใน การจำแนกและถิ่นที่อยู่อาศัยของพวกมัน

เมื่อต้องออกไปส่งเสริมการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมนอกโรงเรียนมากขึ้น ในปี พ.ศ. 2540 กลุ่มเด็กรักษ์ทุ่ง จึง เริ่มมีคุณรู้จัก “หลายที่เชิญให้พวกเราไปเป็นวิทยากร และเป็นพี่เลี้ยงให้” คำบอกเล่าจากพี่รุตต์ เมื่อรู้จักก็เริ่มแนะนำต่อ “มีกลุ่มเด็กรักษ์ทุ่ง เขาศึกษาเรื่องนกที่สามร้อยยอด ศึกษาเรื่องนกมาหลายที่ถ้าสามพระยา สนใจไม่ ถ้าสนใจก็มาถ่ายทำ รายการ” ในเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2541 รายการทุ่งแสงตะวันก็เข้ามาบันทึกเทปถ่ายทำรายการ การออกรายการในครั้งนี้ ได้จุดประกายให้กลุ่มเด็กรักษ์ทุ่งเป็นที่รู้จักของผู้คนมากยิ่งขึ้น รายการต่างๆ ทางทีวีก็ติดต่อเข้ามาขอทำรายการกัน อย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกปีจนถึงปัจจุบัน เกือบทุกรายการก็ว่า นั่นคือ การยอมรับจากสาธารณะ ผ่านการออกสื่อ รายการโทรทัศน์

นอกจากนี้การที่กลุ่มเด็กรักษ์ทุ่งได้ออกไปเป็นวิทยากรสร้างผลงานมากมาย จึงมีการกระจายข่าวแบบปากต่อ ปาก ทำให้พวกเขากลายเป็นวิทยากรทั้งในและนอกสถานที่ และในพื้นที่ทุ่งสามร้อยยอดตลอดมา “การเป็นวิทยากร ต่อเนื่องได้ เราต้องมีการพัฒนาความรู้ความสามารถของตัวเองตลอด ทำเพื่อส่วนรวมไปด้วย ทำกิจกรรมจิตอาสา ควบคู่ไปด้วย อาทิ ปลูกป่า เก็บขยะ แต่ส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมที่กลุ่มสร้างขึ้นเองเสียมากกว่าและเชิญชวนให้กลุ่มต่างๆ เข้าร่วมกิจกรรม แต่บางครั้งหน่วยงานและองค์กรต่างๆ ก็จะขอเชิญให้ทางกลุ่มไปร่วมทำกิจกรรมด้วย เช่น กลุ่มพิทักษ์ สามร้อยยอด ที่มีอะไรเขาก็จะบอกกลุ่ม” ส่วนใหญ่การทำกิจกรรมของกลุ่มจึงเป็นการสนับสนุนการดูแลรักษา สิ่งแวดล้อมที่ให้บริการมาอย่างต่อเนื่อง ทำให้ในปีพ.ศ. 2547 กลุ่มเด็กรักษ์ทุ่งได้รับคัดเลือกให้เป็นกลุ่มเยาวชนดีเด่น แห่งชาติ และกลุ่มเยาวชนดีเด่นแห่งชาติสาขาสิ่งแวดล้อม ทั้งโลโก้และประกาศนียบัตร จึงเป็นเครื่องยืนยันและพิสูจน์ ให้เห็นถึงคุณค่าของงานที่พวกเขาได้ทำมา

กิจกรรมเริ่มคึกคักเข้มข้นอีกครั้ง ในปี พ.ศ. 2550-2552 โดยในปี พ.ศ. 2552 พี่รุตต์ และตัวแทนเยาวชนอีก 2 คน ได้เข้าร่วมเครือข่ายลูกโลกสีเขียว เปิดดวงแลกเปลี่ยนพูดคุยกันกับเครือข่ายสิ่งแวดล้อม ทำให้พวกเขาได้เรียนรู้การ ทำกิจกรรมของกลุ่มอื่นๆ และนำสิ่งที่พวกเขาทำนำไปแลกเปลี่ยน “พี่ทางโน้น แนะนำให้ส่งกิจกรรมเข้ารับการคัดเลือก ด้วยกิจกรรมของพวกเราน่าสนใจ กลับมาเราเลยส่งกิจกรรมเข้าไป ผลคือ ผ่านการพิจารณาแรก รางวัลเครือข่าย ลูกโลกสีเขียวจะต่างออกไป ตรงที่เขาดูเนื้อหา ไม่ได้ดูที่ผ้าปูโต๊ะ เขาดูว่าเราทำอะไรมากกว่า เขาลงมาดูการทำงานของ เรา 2 ครั้ง ปรากฏว่าเราได้รับคัดเลือกให้รับรางวัลเครือข่าย ถือเป็นรางวัลชิ้นใหญ่ในการทำงานของพวกเรา” ถ้วย รางวัล โบนัสประกาศนียบัตร และเงินรางวัล ที่กลุ่มได้นำเงินกลับไปสร้างกิจกรรมและสร้างคุณค่าให้เกิดขึ้นอีก

ทั้งอาจารย์สุพจน์ อาจารย์บุบผา⁷ พี่รุตต์ และเด็ก ๆ ภายในกลุ่มเด็กรักษ์ทุ่งจากรุ่นโน้นมาเป็นรุ่นนี้ รุ่นแล้วรุ่น เล่าผลัดเปลี่ยนขึ้นมาทำหน้าที่แทนกัน ก็ยังคงร่วมทำกิจกรรมเรื่อยมาเช่นเดิม แต่มีการต่อยอดพัฒนาความรู้ ความสามารถไปเรื่อยๆ แม้มีอุปสรรค คือ นักเรียนเริ่มแรกมีเยอะ และเริ่มลดน้อยลง ด้วย “ช่วงเปลี่ยนวัย ความ สนใจก็เปลี่ยนแปลง” จะเหลือนักเรียนที่เป็นแกนกลางอยู่บ้าง และเปิดรับนักเรียนใหม่เข้ามา เมื่อคนเก่าที่พอจะมีความรู้ความสามารถต้องออกไปเรียนต่อ “เราต้องให้ความรู้กับสมาชิกใหม่ ให้ประสบการณ์แบบการเรียนรู้แต่ละชั้น” แต่อาจารย์สุพจน์ ก็ยังพากลุ่มเด็ก ๆ ยืนหยัดทำกิจกรรมกันด้วยตัวของพวกเขาเอง ด้วยการมองที่ตนเองก่อน อยู่ได้ ด้วยความสามารถ ความรู้ของตัวเอง หรือการยืนได้ด้วยลำแข้งของตัวเอง

การจัดค่ายภายนอกซึ่งจะเกิดขึ้นตามความร้องขอ โดยแกนนำแต่ละคนจะมีหน้าที่รับผิดชอบเป็นวิทยากรใน แต่ละฐาน ซึ่งทุกคนมีสิทธิ์ที่จะเลือกรับผิดชอบในฐานที่ตนเองชอบหรือถนัด กิจกรรมการจัดค่ายจะเกิดขึ้นได้ ทั้ง อาจารย์สุพจน์และน้องๆ จะต้องมานั่งพูดคุยประชุมเตรียมงาน วางแผน เพื่อเป็นการประกันคุณภาพงานที่จะออกไป ซึ่งแต่ละค่ายที่พวกเขาจัดขึ้นจะมีความแตกต่างกัน อาทิ ค่ายสิ่งแวดล้อม ค่ายวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อมที่กว้างขึ้นอีก

7 อาจารย์บุบผา บุญส่ง ผู้ช่วยที่ปรึกษา กลุ่มเด็กรักษ์ทุ่ง

โดยยึดกิจกรรมหลัก คือ “กลางคืนดูดาว เข้าวิน” และใช้กิจกรรมอื่นๆ เป็นองค์ประกอบ รวมทั้งเน้นทนาการ การจัดการค่ายทั้งหมด จึงเป็นงานใหญ่ที่กลุ่มสามารถทำได้ และกลายเป็นวิถีการปฏิบัติ เพื่อปลูกจิตสำนึกในเรื่องการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมให้กับเด็กๆ เยาวชน และชุมชนในพื้นที่ทุ่งสามร้อยยอด หรือพื้นที่ใกล้เคียง พวกเขาได้เรียกร้องค่าตอบแทนในความรู้ความสามารถของพวกเขา สมาชิกที่ร่วมจัดค่ายอาจมีถึง 15 คน หรือมากกว่านั้น ทำให้ภาระทั้งหมดจึงอยู่ที่อาจารย์สุพจน์ “กระบวนการที่พวกเราใช้ในค่ายจะเป็นกระบวนการที่ใช้ในชุมชนบางส่วน เช่น การใช้นกเป็นสื่อในค่ายสิ่งแวดล้อมก็จะง่าย สามารถจัดกระบวนการเรียนรู้ได้เต็มที่ เพราะมีพื้นที่อยู่แล้ว แต่ถ้าเป็นค่ายวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อมก็จะมีเรื่องอื่นๆ เข้ามารวมกัน เด็กๆ ก็ต้องทำการบ้านก่อนออกค่าย มันจึงดูเหมือนจะหนักพอสมควร กับการทำการบ้าน ประเมินผลหลังทำกิจกรรม และร่วมสรุปพูดคุย เพื่อให้ทุกคนเห็นภาพความสำเร็จและข้อบกพร่องร่วมกัน ก่อนจะนำไปใช้ปรับปรุงในการทำกิจกรรมครั้งต่อไป”

กระบวนการจัดค่าย จะมีวิทยากรบรรยายประจำฐาน 1 คน ผู้ช่วย 2 คน ที่อาจจะเป็นแกนนำที่ยังมีประสบการณ์น้อย บรรยายเนื้อหายังไม่ชัดเจน ก็จะคอยรับน้องๆ ปลูกค่าย ก่อนเข้าฐานจะคอยแนะนำฐาน ช่วยหยิบอุปกรณ์ อีกทั้งเป็นการฝึกฝนให้พวกเขาเรียนรู้จากวิทยากรประจำฐาน เพื่อนำกลับมาฝึกฝนหรือเมื่อได้เรียนรู้จดจำจากวิทยากรสัก 2-3 ค่าย ก็จะต้องเริ่มฝึกฝนเป็นวิทยากร โดยมีคนที่เคยเป็นวิทยากรมาก่อนจะกลายมาเป็นผู้ช่วยและเป็นที่เลี้ยงคอยหนุนเสริมให้หากติดขัด

ปัจจุบันนี้การจัดค่ายเกิดขึ้นเกือบทุกเดือน หากเป็นวันศุกร์-อาทิตย์ พวกเขาก็จะไปช่วยอาจารย์สุพจน์ หากมีค่ายอาจารย์จะนัดมาก่อนล่วงหน้า 2-3 วัน มีการนัดประชุมเตรียมงาน ซ้อมความพร้อม และจัดเตรียมสิ่งที่จะนำไปเสนอ แบ่งบทบาทหน้าที่กัน โดยอาจารย์จะมานั่งดู ให้พวกเขาได้แบ่งหน้าที่กันเอง หากมีการบ้านก็จะนำไปทำในค่ายด้วย เพื่อไม่ให้เสียการเรียน นอกจากนี้กลุ่มเด็กมัธยมยังเป็นกำลังสำคัญในการรณรงค์วันพื้นที่ชุ่มน้ำโลก ที่จะพาน้องๆ รณรงค์เกี่ยวกับเรื่องทุ่ง พาน้องไปดูนก และศึกษาระบบนิเวศตามทุ่ง

นั่นคือ การแบ่งปันสิ่งดีๆ ต่อให้กับคนอื่นๆ และการปลูกจิตสำนึกในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมในสังคมเกิดขึ้นเมื่อกลุ่มเด็กมัธยม มีความรู้ความเข้าใจในเรื่อง “นก” และสร้างกระบวนการเรียนรู้ ถ่ายทอดสู่เพื่อนเยาวชนในโรงเรียน กลุ่มโรงเรียนในพื้นที่ใกล้เคียง และชุมชนรอบพื้นที่ทุ่งสามร้อยยอด อีกทั้งได้นำกระบวนการกิจกรรมค่ายสิ่งแวดล้อมและความรู้ความสามารถของสมาชิกและกลุ่มเด็กมัธยมไปช่วยงานด้านการอนุรักษ์ของหน่วยงานราชการในพื้นที่ เช่น อุทยานแห่งชาติสามร้อยยอด วนอุทยานหาดวนกร เป็นต้น ในรูปแบบของการเป็นวิทยากรและกระบวนการค่ายวิทยาศาสตร์ นอกจากการแบ่งปันสิ่งดีๆ เหล่านี้แล้ว กลุ่มเด็กมัธยมยังได้เข้าร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงานกับเพื่อนเครือข่ายเยาวชนกลุ่มต่างๆ และนำประสบการณ์ของกลุ่มอื่นๆ มาพัฒนากระบวนการทำงานของกลุ่มอีกด้วย

พลังหนุน...เสริมการเติบโต

การดำเนินกิจกรรมของกลุ่มเด็กมัธยม เกิดขึ้นได้ด้วยการหนุนเสริมและการให้คำปรึกษาของคณะครูวิทยาศาสตร์ที่สนใจด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนสามร้อยยอดวิทยาคมเป็นสำคัญ ทั้งอาจารย์พงษ์ศักดิ์ อาจารย์สุพจน์ และอาจารย์วิฑูรย์ ที่ชักนำและนำเยาวชนมาเรียนรู้กิจกรรมศึกษาดูนก การสนับสนุนอุปกรณ์ หนังสือ และงบประมาณในการทำกิจกรรมบางส่วน อีกทั้งการเปิดโอกาสให้เด็กทำงานได้เต็มที่จากทางโรงเรียน ถึงแม้การสนับสนุนทั้งบุคลากรและงบประมาณจะยังมีน้อย ด้วยโรงเรียนไม่มีงบประมาณ “มันเป็นมิติที่โรงเรียนไม่มี แต่เราต้องทำเอง” ทำให้กลุ่มเยาวชนได้พัฒนาทักษะความสามารถมากขึ้นจนกลายเป็นวิทยากรในการศึกษาดูนก และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้วยเพียงหวังว่าเยาวชนรุ่นใหม่จะช่วยดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมและมีจิตสำนึกไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติ

ถึงแม้ส่วนใหญ่การดำเนินกิจกรรมมักใช้กระบวนการพึ่งตนเองก่อนเป็นหลัก ก่อนขอการสนับสนุนจากหน่วยงานหรือองค์กรต่างๆ หากเกินกำลังความสามารถ และด้วยเห็นว่าขอการสนับสนุนแล้วจะต้องเจอกับอะไร และด้วยส่วนใหญ่กลุ่มจะเข้าไปสนับสนุนคนอื่น ๆ เสียมากกว่า โดยมีอาจารย์สุพจน์ และอาจารย์บุบผา ที่คอยทำหน้าที่เป็นแกนนำให้พวกเขาได้เรียนรู้ ถ่ายทอด และพัฒนาเป็นวิทยากรพร้อมที่จะออกไปเผยแพร่และรณรงค์ปลูกจิตสำนึกให้กับคนในสังคม อีกทั้งกลุ่มเด็กมัธยมยังมองว่าส่วนใหญ่พวกเขาจะให้การสนับสนุนกลุ่มต่างๆ เสียมากกว่า จึง

กลายเป็นการสนับสนุนการทำกิจกรรมร่วมกัน มีการสนับสนุนคนเข้าร่วม หรือจัดกิจกรรมร่วมกันอย่างวัดสามร้อยยอด “วัดช่วยเรา เราช่วยหลวงพี่”

จากความตั้งใจที่อยากจะรณรงค์ส่งเสริมการรักษาสิ่งแวดล้อม สังคมก็ไม่ทอดทิ้งพวกเขาเมื่อยามที่ต้องการพลังหนุนเสริม ดังนั้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544 เป็นต้นมา มีการสนับสนุนให้การช่วยเหลือทั้งจากองค์กรเอกชน เช่น ป่าจิตที่ได้รับรู้ข่าวสารผ่านสื่อ สนับสนุนงบประมาณในการออกไปเรียนรู้ หนังสือคู่มือการดูนก และการสนับสนุนอุปกรณ์กล้อง จาก สผ. รวมทั้งบริษัทป่าใหญ่ครีเอชั่น ที่ช่วยสนับสนุนงบประมาณและคู่มือในการดูนก นั่นคือ การใช้ช่องทางความรู้ ทักษะที่มีอยู่ สร้างกำลังคนและขับเคลื่อนงานให้ต่อเนื่อง ภายใต้การสนับสนุนและช่วยเหลือขององค์กรต่างๆ

นอกจากนี้ การเข้ามาบันทึกเทปโทรทัศน์รายการต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งรายการทุ่งแสงตะวัน ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้การขับเคลื่อนงานของพวกเขาถูกถ่ายทอดออกอากาศผ่านรายการหลายๆ รายการออกสู่สาธารณะ ซึ่งถือเป็นการช่วยเปิดพื้นที่สร้างการยอมรับ และทำให้กลุ่มเด็กรักษ์ทุ่งได้เป็นที่รู้จักขยายวงกว้างในการเผยแพร่ผลงานของกลุ่มในสังคมมากขึ้นอีกด้วย

การสนับสนุนและผลักดันที่เกิดขึ้นทางจากอาจารย์ในโรงเรียนเอง หรือแม้แต่การสนับสนุนหนุนเสริมจากคนภายนอกในช่วง 14 ปี ได้ส่งผลให้ต้นกล้าหลายต้นได้เติบโตไปพร้อมๆ กับการปลูกฝังจิตสำนึกในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม เล็งเห็นคุณค่าของทรัพยากรและความเกี่ยวข้องของระบบนิเวศที่ควรดูแลรักษาไว้ และพร้อมที่จะช่วยหว่านเมล็ดพันธุ์อื่นๆ ให้เติบโตมีจิตสำนึกรักษาและหวงแหนสิ่งแวดล้อมไปพร้อมๆ กับพวกเขาอีกด้วย

14 ปี แห่งการเรียนรู้...ส่งเสริมการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม

“วันนี้ถึงเวลาจะผ่านไป 14 ปี ผมอายุ 28 และ ผมรู้เลยว่า ในครึ่งชีวิตที่ผ่านมา ผมได้เคย เอื้อมมือไปเก็บขยะทิ้งลงถัง ผมดับกันบูทที่มีคนจุดทิ้ง ผมทำเพื่อโลกวันพรุ่งนี้ พรุ่งนี้เด็กรักษ์ทุ่งจะยังคงมีต่อ หลายคนบอกว่า เมื่อเทียนส่องสว่าง ก็ยอมมีดับ แต่เชื่อว่าจะมีเทียนเล่มอื่นๆ ลูกโซ่ตามมา”

เวลาผ่านไป 14 ปี ของกลุ่มเด็กรักษ์ทุ่ง เมล็ดพันธุ์ต่างๆ ได้แตกตัวออกไป หลายคนเรียนจบและออกไปทำงานด้านสิ่งแวดล้อม ทั้งบริษัททัวร์เดินป่าที่เพชรบุรี บางคนประกอบอาชีพทำนาทุ่งอยู่ในทุ่งสามร้อยยอด หรือบางคนอย่างพี่รุตต์ ยังคงปักหลักร่วมขับเคลื่อนการทำงานกิจกรรมโดยใช้ “นก” เป็นสื่อ ในการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ร่วมกับแกนนำรุ่นปัจจุบัน การทำกิจกรรมของกลุ่มพวกเขาได้ก่อให้เกิดประโยชน์มากมายทั้ง นกที่อาศัยอยู่ในพื้นที่อนุรักษ์ทุ่งสามร้อยยอด ที่เคยถูกล่า จับขัง หรือทำร้ายให้ลดน้อยลง หรือแม้แต่ตัวเยาวชนที่เข้าร่วมกลุ่มเอง ยังได้เห็นความสำคัญของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมที่มีความเชื่อมโยงและมีความสำคัญต่อกัน อีกทั้งยังขยายผลดังกล่าวสู่กลุ่มเยาวชนในต่างโรงเรียน และชุมชนโดยรอบพื้นที่ให้ความสำคัญกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากขึ้นอีกด้วย

ส่งเสริมภาวะผู้นำ กล้าแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ เกิดจิตสำนึกที่ดีต่อสิ่งแวดล้อม นำแนวทางจากการดำเนินกิจกรรมมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันด้านต่างๆ นำไปใช้ในกระบวนการเรียนการสอน ตระหนักถึงความสำคัญและเห็นคุณค่าของสิ่งแวดล้อม

กล้าแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ รู้จักความอดทน รู้จักการยอมรับ ส่งเสริมภาวะผู้นำ มีกระบวนการคิดวิเคราะห์เพิ่มขึ้น มีองค์ความรู้เรื่องนก (การจำแนก การอยู่อาศัย) และระบบนิเวศ พัฒนากลายเป็นวิทยากรถ่ายทอดองค์ความรู้ นำแนวทางจากการดำเนินกิจกรรมมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันด้านต่างๆ นำไปใช้ในกระบวนการเรียนเข้าใจธรรมชาติมากขึ้น รู้จักคุณค่าของสิ่งที่มีอยู่ มีจิตอาสามากขึ้น เกิดจิตสำนึกที่ดีต่อสิ่งแวดล้อมและตระหนักถึงความสำคัญและเห็นคุณค่าของสิ่งแวดล้อม การเปลี่ยนแปลงมากมายที่เกิดขึ้นแล้วรุ่นเหล่าน้องๆ ในกลุ่มเด็กรักษ์ทุ่งที่มาร่วมทำกิจกรรม

การทำกิจกรรมของกลุ่มส่งผลให้ทรัพยากร “ทุ่งสามร้อยยอด” ดีขึ้นเป็นอย่างมาก “ทุกคนรู้เลยว่า เด็กกลุ่มนี้อนุรักษ์นก ชอบดูนก พ่อแม่ผู้ปกครองเท่าที่ได้ฟังมา หากมีนกติดรั้วก็จะปล่อยนกทันที นกทุ่งสามร้อยยอดอยู่อย่างสบาย

จากที่พวกเขาทำกิจกรรมโดยใช้นกเป็นสื่อ” สำหรับทรัพยากรสมบูรณ์ขึ้นหรือดีขึ้นหรือไม่นั้น ในส่วนของพื้นที่ที่เป็นของภาครัฐถือว่าดีขึ้น แต่หากเป็นพื้นที่ทำกินของชาวบ้านที่ทำประมงเพาะเลี้ยงเชิงธุรกิจ กิจกรรมจะไม่ส่งผลกระทบต่อเปลี่ยนแปลงในพื้นที่ ด้วยการทำกินเหล่านี้เป็นลักษณะการเปลี่ยนสภาพทุ่งให้เป็นบ่อ “เขาทำกินโดยการเปลี่ยนทุ่งจากพื้นที่ที่เป็นป่า เขาเปลี่ยนป่าเป็นบ่อทุ่ง นี่คือการเปลี่ยนแปลงร้อยเปอร์เซ็นต์ เราบอกแต่เขาไม่เชื่อ เขาจะทำกิน” เสียงของอาจารย์สุพจน์บอกเล่าด้วยความรู้สึกสิ้นหวัง แต่ถ้าเป็นพื้นที่ทุ่งชาวบ้านอาศัยทำประมงธรรมชาติ ซึ่งมีวิถีที่ผูกพันกับธรรมชาติหากินอยู่ในบึงจะได้ประโยชน์จากการอนุรักษ์ ปลา นก และบัวมากขึ้น ความอุดมสมบูรณ์เพิ่มขึ้นเช่นกัน ชาวบ้านที่อยู่บริเวณรอบทุ่งและดำเนินชีวิตด้วยการหาปลา งมหอยลำนบัว “เขาดูนก เขาบอกว่าเขาไม่ทำอะไรนกล้วนแล้ว เพราะเขาได้ประโยชน์จากการท่องเที่ยวหากมีนกมาอาศัยอยู่มาก สำหรับพีชน้ำเขาแสวงหาประโยชน์จากผักกูดทั้งประโยชน์ทางตรงที่เก็บมากิน เก็บขาย ส่วนทางอ้อมคือ เมื่อพีชน้ำเยอะ ปลา ก็เยอะตามไปด้วย” เสียงสะท้อนที่ฟังได้บอกเล่า ฉะนั้นกลุ่มชุมชนเหล่านี้ก็จะช่วยกันดูแล ฝักระวังรักษา และอนุรักษ์ และมีการพัฒนาในเรื่องสิ่งแวดล้อมดีขึ้น เมื่อชุมชนได้เห็นการทำกิจกรรมของกลุ่มก็เริ่มนำไปเป็นต้นแบบ รู้จักทำแนวเขตเพาะพันธุ์ปลา พุดคุยการจัดค่ายให้กับเด็ก สอนให้เด็กรู้จักพันธุ์ไม้ท้องถิ่น พืชสมุนไพร และประโยชน์ของพันธุ์ไม้แต่ละชนิด “แม้มันจะไม่ใช้กระบวนการที่เกิดจากกลุ่มทั้งหมด แต่ชาวบ้านก็ดูแบบอย่างจากเราไปทำ หรือในบางครั้งชาวบ้านเจอคนที่ไม่รู้ก็ก็จะเข้ามาสอบถามหาความรู้เพิ่มเติมจากกลุ่มเด็กรักษ์ทุ่ง มาพุดคุยแลกเปลี่ยนกับชาวบ้าน เมื่อใครทำอะไรแปลกปลอม อาทิ ปาระเบิด ไฟช็อตปลา ถอนรากบัวจากพื้นที่ที่อยู่ในเขตห้ามถอน ชาวบ้านก็จะเข้าไปตัดเตือน นี่คือ กลุ่มได้สร้างแนวร่วมในการดูแลรักษาทรัพยากร “ช่วยกันเป็นหู เป็นตา” จึงส่งผลให้ทรัพยากรโดยรวมดีขึ้น “ทรัพยากรมันไม่ดีขึ้นแต่มันไม่ถูกทำลาย ปลาเมื่อก่อนตัวเล็กมีน้อย แต่เดี๋ยวนี้ตัวโตมีมากขึ้น ผมว่ามันประสบความสำเร็จ” พีรุตต์บอกเล่าถึงผลที่กำลังเกิดขึ้น อีกทั้งจากวิสัยทัศน์ของการปฏิรูปการศึกษา “เปิดห้องเรียนสู่โลกกว้าง ให้สิ่งรอบข้างเป็นครู” ที่มีแนวทางเกี่ยวกับการขับเคลื่อนกิจกรรมของกลุ่มเด็กรักษ์ทุ่ง คือ การออกไปศึกษาธรรมชาติในห้องเรียนศึกษาทุ่งสามร้อยยอด เด็ก ๆ กับครู จึงได้มีโอกาสเผยแพร่วิสัยทัศน์อันนี้ผ่านกิจกรรมค่ายสิ่งแวดล้อมมากขึ้น เพื่อให้เด็ก ๆ เยาวชน และคนภายนอกได้ใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรอบตัวเป็นครูให้กับพวกเขาได้ศึกษาเรียนรู้สิ่งแวดล้อมและดูแลรักษามันไว้

กิจกรรมมักเกิดขึ้นตามธรรมชาติ มิได้มีการวางแผนไว้ก่อนล่วงหน้า หรือมันคืองานเสริมที่เกิดขึ้นทั้งปี กลายเป็นเรื่องปกติของพวกเขา ซึ่งหากไม่ทำก็เกิดปัญหาตามมา สรุปแล้วทุกงาน คือ การสร้างคนจิตอาสา ไม่มีการเรียกร้องค่าตอบแทน แต่มันจะเกิดขึ้นจากความพอใจของผู้รับ การทำกิจกรรมจึงเกิดขึ้นด้วยความอยากทำ สนุกสนาน ไม่ได้มีเป้าหมาย หรือความคาดหวัง แต่พวกเขาจะได้กระบวนการเรียนรู้ จากการนั่งพุดคุยสรุปงานในแต่ละวันระหว่างการทำกิจกรรม จึงกลายเป็นระบบ “ครูอยู่ เด็กอยู่” แต่กิจกรรมยังต่อเนื่องเพราะครูยังอยู่ ณ วันนี้ พวกเขาทำกิจกรรมอาจจะไม่รู้อะไร หรือแม้แต่ทำไปแล้วให้เขากลับมาพุดเขาก็พุดไม่ถูก เพราะไม่รู้จะพุดอะไร เพราะเขาไม่รู้ว่าเขาทำไปแล้วได้อะไร แต่พวกเขาจะรู้เมื่อเขาต้องกลับมาใช้องค์ความรู้ที่มันถูกฝังอยู่จากการเรียนรู้ในการทำกิจกรรม บางคนจบไปแล้ว ถามว่าคุณเคยทำกิจกรรมสิ่งแวดล้อมมาบ้างไม่ เขาก็ต้องวิ่งกลับมาหา จึงทำให้เขารู้ถึงผลและประโยชน์ที่เขาได้รับจากการทำกิจกรรมมา “เด็กที่ทำอยู่รู้สึกเพียงสนุกชอบเก็บขยะก็ไป เด็กบางคนมาชวนเราไปปลูกต้นไม้ พี่ช่วงนี้ว่างไม่ มีอะไร หนูอยากไปปลูกต้นไม้ไปปลูกป่าชายเลนกันไม่ ซึ่งพวกเขาไม่ได้รู้สึกอะไรมากไปกว่าความสนุก ประเด็นคือ เขาอยากสนุก เขาก็หากิจกรรมอะไรให้เขาสนุกและได้ประโยชน์ด้วย กิจกรรมเหล่านี้ที่กลุ่มเด็ก ๆ มานั่งทำอยู่เพราะเขายังรู้สึกสนุกกับมัน เมื่อไหร่ที่พวกเขา รู้สึกว่ามันไม่สนุก พวกเขา ก็จะออกไป แต่ผมมองว่าพวกเขาจะได้ใช้หรือเห็นประโยชน์ก็ต่อเมื่อเขาไปถึงจุด ๆ หนึ่งแล้วเขาต้องกลับมาทำ อย่างบางคนเรียนไม่จบแล้วต้องกลับมาทำไรไถนา ที่สู้กับสภาพเศรษฐกิจไม่ไหว ก็อาจจะกลับมาช่วยชีวิตภาพที่เขาเคยทำ” ความรู้สึกและคำบอกเล่าของพีรุตต์ นอกจากนี้ พวกเขายังรู้สึกว่า กลุ่มเด็กรักษ์ทุ่งยังคงยืนอยู่ได้เพราะผู้บริหารเห็นความยั่งยืนยิ่งใหญ่ของพวกเราที่เติบโตกันมานาน ผู้บริหารเข้ามาแล้วยอมเชื่อ อีกทั้งกิจกรรมที่เกิดขึ้นเน้นหนักไปที่งานการให้ งานจิตอาสา และงานบริการที่มีผลต่อการประเมินผลการศึกษา ด้านสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน “เขาเห็น เขาก็ประเมินให้เต็ม มันสบายตรงนี้ หากทำจริง”

ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันกิจกรรมทั้งหมดที่เกิดขึ้นภายในกลุ่ม จึงเป็นไปในรูปแบบ “ครูจะเป็นผู้เปิดหน้างาน เด็กคือแนวร่วม ร่วมกันเป็นแกนขับเคลื่อนงานรักษาสิ่งแวดล้อม” แต่ยังไม่สามารถเป็นแกนนำหลักที่จะจัดกิจกรรมใหม่ๆ หรือออกไปทำกิจกรรมแทนอาจารย์ในช่วยเวลาที่อาจารย์ไม่อยู่ได้ นั่นคือ ทั้งครูและเด็กในกลุ่มร่วมกันเป็นแกนทำสิ่งดีให้เกิดขึ้น ถึงแม้ครูจะพยายามสร้างและผลักดันในเด็ก ๆ ขึ้นมาเป็นผู้นำ แต่สภาพความเป็นจริงแล้วพวกเขาต้องมีภาระที่ต้องเรียนวันละ 8 วิชา และพ่วงท้ายมาด้วยการบ้านที่ต้องกลับไปทำ การที่จะผลักดันให้เด็กขึ้นมาเป็นแกนอาจจะเกิดขึ้นด้วยความยากลำบาก

“ต้องขยันเรียนกว่าเดิม และให้เพื่อนช่วยสอน ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับคุณครู ถึงแม้ช่วงแรกๆ จะมีปัญหากันเกือบทุกคนที่เข้ามาใหม่ ด้วยยังจัดกระบวนเวลาให้เหมาะสมไม่ได้ระหว่างการเรียนกับการทำกิจกรรม แต่หลังๆ กลุ่มของเรา มีบทบาทมากในโรงเรียนทำให้โรงเรียนมีผลงาน เลยส่งผลให้อาจารย์ที่สอนพวกเขาเข้าใจและสนับสนุนให้ไปทำกิจกรรม แม้กิจกรรมในกลุ่มบางครั้งจะกินเวลาเรียนของพวกเราไปบ้าง แต่พวกเราก็ยังรับผิดชอบต่อหน้าที่การเรียนและส่งงานตามที่อาจารย์ได้มอบหมายให้ ผลงานก็ไม่แตกต่างกับเพื่อนๆ”

อุปสรรคที่ต้องเจอ...แต่ไม่ท้อ เพื่อยืนหยัดรักษาสิ่งแวดล้อม

ปัญหาและอุปสรรคที่ผ่านเข้ามา ทั้งกระบวนกรเรียนรู้ศึกษา “นก” ที่ต้องเข้าใจอย่างถ่องแท้ ซึ่งต้องใช้ระยะเวลาในการเรียนรู้ ทำให้การขยายสมาชิกในกลุ่มเด็กมัธยมที่สนใจที่จะสืบทอดการดำเนินงานในแต่ละรุ่นที่จะเป็นแกนนำเยาวชนในกลุ่มเกิดขึ้นได้เพียงกลุ่มเล็กๆ กลุ่มยังมีจุดอ่อน อาทิ ขาดกระบวนกรคิดถึงผลและการทำงาน เริ่มต้น (ขาดกระบวนกรแสวงหาความรู้อื่นๆ เสริมเพิ่มเติม) ชั้นกลาง ชั้นปลาย ขาดองค์ความรู้ในเรื่องที่เกี่ยวสิ่งแวดล้อมอื่นๆ และขาดการติดตามประเมินผลอย่างเป็นระบบ ซึ่งต้องมีการปรับปรุงอยู่เสมอ และพัฒนาให้สมบูรณ์ หากพวกเขาต้องการเป็นมืออาชีพ เด็กๆ ในกลุ่มต้องมีความเป็นผู้ใหญ่หรือวุฒิภาวะมากกว่าที่เป็นอยู่ นั่นคือ พวกเขาอาจจะต้องพัฒนาทักษะกระบวนกรคิด “เขาทำเยอะก็จริง แต่เพียงแค่นี้ได้ทำ พวกเขาไม่เข้าใจในรายละเอียด เมื่อถามก็ตอบไม่ได้ เพราะว่าเขายังไม่เป็นผู้ใหญ่พอ” เสี่ยงสะท้อนจากอาจารย์สุพจน์

เด็กๆ กลุ่มนี้ ยังมีใจ มีความสุข และสนุกที่ได้มาทำกิจกรรมเหล่านี้ พวกเขาทำกันอย่างสนุกสนาน กลางวัน ในขณะที่เพื่อนคนอื่นๆ เขาวิ่งเล่นกัน พวกนี้มาแล้วถือถุงดำบ้างอะไรบ้าง วิ่งตามครูสุพจน์ไปเก็บขยะตามห้อง โดยไม่รังเกียจ นั่นคือ การปลูกฝังจิตสำนึกให้เกิดขึ้นตั้งแต่เด็กๆ มันจะค่อยๆ สร้างหยิ่งรักลึกลงไป ส่วนใหญ่เด็กที่ไม่อยากทำสิ่งเหล่านี้ คือ กลุ่มเด็กที่เรียนเก่ง ด้วยเห็นกิจกรรมพวกนี้ยังไม่ใช่ตัวเขา ยังไม่มีประโยชน์กับตัวเอง พอเข้าไปศึกษาต่อในระดับปริญญาตรีกลับมาแล้ว อาจารย์ขออันนั้นนิด อันนี้หน่อย หนูจะเอาไปทำ ถึงจะเห็นความสำคัญ” แต่เด็กๆ สมาชิกในกลุ่มเด็กมัธยมจะมีทั้งเด็กเรียนไม่คองเก่ง หรือเรียนเก่งบ้างมาร่วมทำกิจกรรมกัน

ถึงแม้บางช่วงเวลาของการเติบโต ต้นกล้าต้นนี้จะเหี่ยวเฉาและร่วงโรยบ้างในบางช่วงบางปี แต่อาจารย์สุพจน์ นักผลิตคนสำคัญ ฟรุจ พี่เลี้ยงที่คอยบ่มเพาะต้นกล้าเหล่านี้ และตัวของพวกเขาเองได้ช่วยกันประคับประคองลำต้นให้หยั่งยืนอยู่ พร้อมทั้งผลิบาน สดชื่นเมื่อยามที่ปัญหาอุปสรรคผ่านพ้นไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงของการปฏิรูปการศึกษาในปี พ.ศ. 2548-2549 ที่ครูผู้นำต้องวุ่นอยู่กับการจัดการสอน ทำให้กิจกรรมห่างหายไปบ้าง แต่พวกเขาก็ยังยืนหยัดที่จะส่งเสริมการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมกันมาจนถึงทุกวันนี้

ปัจจัยเงื่อนไขความสำเร็จของกลุ่มเด็กรักษ์ทุ่ง:

ในการค้นหาปัจจัยเงื่อนไขความสำเร็จ จากกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดค่ายและการจัดเวทีร่วมของเด็กรักษ์ทุ่ง

- กลไกการสร้างกระบวนการเรียนรู้ การปลูกฝังจิตสำนึก และการพัฒนาทักษะสู่การเป็นวิทยากรผู้ถ่ายทอด ที่อาจารย์สุพจน์ สุขพัฒน์ อาจารย์ที่ปรึกษากลุ่มได้วางไว้เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ภายในและถ่ายทอดสู่ภายนอกทั้งกับเพื่อนในโรงเรียนเดียวกัน หรือกับโรงเรียนอื่น ๆ ชุมชนต่าง ๆ ทำให้เด็ก ๆ เข้าใจสิ่งที่เรียนรู้อย่างลึกซึ้ง และเกิดความตระหนักในคุณค่าของสิ่งแวดล้อม
- การใช้สื่อการเรียนรู้ที่เริ่มต้นจากสิ่งเล็กๆ ใกล้ตัว และเด็กสนใจ ขยายสู่ความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมด้วยการใช้ “นก” เป็นสื่อ เมื่อเด็ก ๆ ได้รู้จักนก มีความรักความผูกพันกับนก เกิดความอยากที่จะดูแลรักษาไว้ ซึ่งนั่นคือการต่อยอดหรือสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้กว้างขึ้น เพราะเด็ก ๆ จะต้องรู้จักถิ่นที่อยู่อาศัย อาหาร การดำรงชีวิต และสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องเพื่อจะได้ช่วยกันรักษาให้นกที่พวกเขารักยังคงอยู่ต่อไปในธรรมชาติ
- อาจารย์ผู้สร้าง และพี่เลี้ยงที่คอยบ่มเพาะ คือ คุญแจสำคัญ ที่จะช่วยผลักดันให้เกิดแกนนำรุ่นใหม่ที่จะพร้อมจะขึ้นมาทำหน้าที่แทนรุ่นพี่ๆ ที่ต้องจบออกไป และกลายเป็นเงื่อนไขสำคัญที่ทำให้กลุ่มเด็กรักษ์ทุ่งยังคงอยู่
- การสนับสนุนและให้ความร่วมมือของวัด โรงเรียน ชุมชน องค์กร และหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ทั้งในเรื่องการสนับสนุนกำลังคน งบประมาณ และอุปกรณ์ หรือแม้แต่หนังสือที่ผู้เข้าถ่ายทอดไปพัฒนาชุมชน กลายเป็นแรงผลักดันกระตุ้นให้กลุ่มเด็กรักษ์ทุ่งยืนหยัดขับเคลื่อนกิจกรรมต่อไปด้วยความภูมิใจ และรู้สึกว่าการทำงานของพวกเขามีความสำคัญต่อคนในสังคมโดยรอบมิใช่เพียงทุ่งสามร้อยยอดเท่านั้น

ต้นกล้าแห่งการเปลี่ยนแปลง

นายสุริยา พยัคฆะ หรือ “น้องตัน” อายุ 17 ปี กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสามร้อยยอดวิทยา

กว่า 5 ปี ที่น้องตันได้ตัดสินใจเลือกทำกิจกรรมกับชุมชนนูนนก และก้าวอย่างสูงนักอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมไปกับกลุ่มเด็กรักษ์ทุ่ง ด้วยหัวใจรักและผูกพันกับนกและสิ่งแวดล้อมที่เขาได้ศึกษาเรียนรู้ ปัจจุบัน น้องตัน กลายเป็นประธานกลุ่มเด็กรักษ์ทุ่ง และพี่ใหญ่ที่นำทีมน้องๆ แกนนำคนอื่น ๆ ออกไปส่งเสริมการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ทุ่งสามร้อยยอดแห่งนี้ และยังทำหน้าที่หลักในการเป็นพี่เลี้ยงสอนน้องๆ ในชุมชนนูนนก

ในวันนี้ น้องตัน ได้นำเอาความรู้เรื่องระบบนิเวศและคาร์บอนต่างของน้ำจากการทำกิจกรรมในกลุ่ม ไปตอบคำถามในห้องเรียน “เธอเอามาจากไหน รู้ได้อย่างไร ครูยังไม่สอนเลย พอตอบได้ครูก็ชื่นชม เรียนรู้นอกห้องมามันดีอย่างนี้ ครูจึงคิดหาวิธีที่จะได้นักเรียนในเรียนรู้นอกห้องบ้างแต่ทำไม่ได้” นั่นคือ การนำทักษะที่เคยปฏิบัติมาของตัวเองมาใช้ในกระบวนการเรียนของน้องตัน ทำให้เด็กหนุ่มคนนี้เข้าเนื้อหาที่ครูสอนได้ง่ายขึ้น “ถ้ามันอยู่ในตำราไม่เคยทดลอง ไม่เคยทำ หากอ่านไม่เข้ายังไม่รู้เรื่อง เหมือนผมอ่านไม่ค่อยเข้าใจ แต่พอได้ลงมือปฏิบัติก็เข้าใจได้ง่ายขึ้น”

นายเมธี นิลคล้า หรือ “น้องมอส” อายุ 15 ปี กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสามร้อยยอดวิทยา

ด้วยเป็นเด็ก ๆ กลุ่มเป้าหมายที่พี่ ๆ ในกลุ่มเด็กรักษ์ทุ่ง จึงได้ไปเข้าค่ายกับพี่ ๆ ลุยน้ำ ลุยดิน ได้เรียนรู้เกี่ยวกับธรรมชาติ ทั้งพืช น้ำ สัตว์ต่าง ๆ ระบบนิเวศ ตอนนั้นยังถึงแม้ไม่ค่อยเข้าใจซักเท่าไรนัก แต่เมื่อน้องมอสได้เข้ามาเรียนในชั้นมัธยมศึกษาที่โรงเรียนสามร้อยยอดวิทยาคม ได้เข้ามาอยู่กลุ่มเด็กรักษ์ทุ่งตามที่ได้ฝันตั้งแต่ตอนอยู่ประถมศึกษา “ผมได้เริ่มเอาจริงเอาจังตอนอยู่ ม. 2 เพราะตอน ม. 1 ยังไม่กล้าซักเท่าไร เมื่อได้เข้าเรียนในชั้น ม. 2 จึงได้เริ่มศึกษาระบบนิเวศ สัตว์ต่าง ๆ ทั้งปลาและนกอย่างจริงจัง” น้องมอสกล้าที่แสดงออก มีความเป็นผู้กล้า ได้รับประสบการณ์ในการทำกิจกรรมร่วมกับน้อง ๆ เพื่อน ๆ ในกลุ่ม ได้ความรู้เรื่องต่างๆ เช่น นก พืช ขยะ ดวงดาว เป็นต้น และยังมีองค์ความรู้เรื่องการจำแนกและชีววิทยาของนกที่พร้อมจะเป็นวิทยากรถ่ายทอดเรื่องราวต่างๆ ให้กับคนอื่น ๆ

น้องมอส ได้นำความถนัดในเรื่องนก เข้าไปส่งเสริมการเรียนในห้องเรียนวิทยาศาสตร์ของเขา “ผมเป็นคนชอบวิทยาศาสตร์ ก็เอานกมาเกี่ยวข้อง ตอนแรก ๆ ครูก็งง นี่เธอทำอะไรมา ผมก็ให้อาจารย์สุพจน์มาช่วยอธิบาย อาจารย์เขาก็เข้าใจ ผมจะได้คะแนนดีกว่าคนอื่น เพราะผมได้นำความรู้จากนอกห้องเรียนไปใช้ในบทเรียนได้”

บทบาทหน้าที่ของ น้องมอส คือ การเป็นแกนนำสำคัญที่จะถ่ายทอดองค์ความรู้เรื่องนกสูงน้องในสมาชิกในชุมชน เพื่อให้พวกเขาได้เรียนรู้ รู้จักนกและสิ่งแวดล้อมมากขึ้น และจะได้พัฒนาก้าวมาเป็นแกนนำหนุนเสริมการทำงานของกลุ่มเด็กรักษ์ทุ่งต่อไป นอกจากนี้น้องมอส ยังกลายเป็นแกนนำสำคัญที่ช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนสามร้อยยอดที่คอยดูแลรอบบ่าบัดน้ำเสียในโรงเรียนเพื่อจะได้ปล่อยน้ำทิ้งที่สะอาดลงสู่ธรรมชาติรอบข้าง

เด็กชายกฤษฎา สุคนทรเขตร หรือ “น้องเต๋อ” อายุ 14 ปี กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสามร้อยยอดวิทยา

น้องเต๋อ มีพี่ชายที่เคยเป็นอดีตสมาชิกกลุ่มเด็กรักษ์ทุ่ง ตอนวัยเด็กเขาได้เห็นการทำกิจกรรมของพี่ชายอยู่บ้าง หรือบางครั้งก็ได้พูดคุยกันเกี่ยวกับเรื่องนกบ้าง เมื่อ น้องเต๋อ เข้ามาเรียนต่อในโรงเรียนสามร้อยยอดวิทยา เขาจึงตัดสินใจสมัครเข้าเป็นสมาชิกชุมชนนก ฝึกฝนทักษะตนเองจนกระทั่งมีองค์ความรู้เรื่องนกเบื้องต้น จึงขยับเข้าไปเป็นแกนนำหลักในกลุ่มเด็กรักษ์ทุ่ง เรียนรู้ ถ่ายทอด ฝึกฝนจนเชี่ยวชาญ จนสามารถพัฒนาเป็นวิทยากร คอยทำหน้าที่เป็นแนวร่วมในกลุ่มส่งเสริมการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมผ่านการจัดค่ายสิ่งแวดล้อม การร่วมทำกิจกรรมในกลุ่มเด็กรักษ์ทุ่งของน้องเต๋อ ทำให้เด็กชายผู้นี้รักความสงบ มีความรักในธรรมชาติมากขึ้น กล้าพูดและกล้าที่จะแสดงออกมากขึ้น

บทบาทหน้าที่หลัก ๆ ของน้องเต๋อ ภายในกลุ่มเด็กรักษ์ทุ่ง นอกจากจะเป็นวิทยากรประจำฐานเมื่อต้องออกไปส่งเสริมการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน ในโรงเรียนเอง น้องเต๋อ ก็จะเป็นพี่เลี้ยงคอยสอนน้อง ๆ ในชุมชนนก ให้พวกเขาเหล่านั้นมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนก และยังเป็นแกนนำสำคัญในการจัดการขยะในโรงเรียน โดยเป็นผู้รับผิดชอบดูแลธนาคารขยะ ชวนเพื่อนเก็บขยะตามห้องเรียน คัดแยก และนำไปขาย

นอกจากนี้ น้องเต๋อ ยังได้นำความรู้ความสามารถนอกห้องเรียนของเขา ไปช่วยส่งเสริมกระบวนการเรียนในห้องเรียนวิทยาศาสตร์ ทั้งการดำรงชีวิตและระบบนิเวศที่นำมาจากการดูนกเช่นเดียวกับเพื่อน ๆ คนอื่น ๆ

เด็กชายไพศาล คำหอม หรือ “คีต้า” อายุ 14 ปี กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสามร้อยยอดวิทยา

น้องคีต้า เด็กผู้ชายที่อาจจะเรียนไม่ค่อยจะเก่งนัก แต่มีความสนใจเรื่องนกและธรรมชาติอยู่ในตัว เมื่อเขาต้องเลือกชุมนุมที่จะต้องเข้าร่วมกับเพื่อนในโรงเรียนทำกิจกรรมร่วมกัน น้องคีต้า จึงตัดสินใจที่จะเข้าเป็นสมาชิกของชุมนุมตุงนก ก่อนจะกลายมาเป็นแกนนำสำคัญในกลุ่มเด็กมัธยมที่ตุงอย่างในปัจจุบันนี้

บทบาทหน้าที่หลักๆ ของน้องคีต้า ภายในกลุ่มเด็กมัธยมที่ตุง นอกจากจะเป็นวิทยากรประจำฐาน เหมือนเช่นเพื่อน ๆ คนอื่น ๆ เมื่อต้องออกไปส่งเสริมการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน ในโรงเรียนเอง น้องคีต้า ก็จะเป็นพี่เลี้ยงคอยสอนน้องๆ ในชุมนุมตุงนกร่วมกับเพื่อนๆ ในกลุ่ม และยังเป็นแกนนำสำคัญในการจัดการขยะในโรงเรียนร่วมกับน้องเต๋อ ที่ชักชวนเพื่อนเก็บขยะตามห้องเรียน คัดแยก และนำไปขาย เป็นประจำทุกวันพุธ ทำให้เขาได้เรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ได้มีโอกาสแสดงออกมากขึ้น มีจิตอาสา และมีจิตที่จะอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้คงอยู่ต่อไป นั่นคือ การเปลี่ยนแปลงมากมายที่เกิดขึ้นกับน้องคีต้า

ทั้งนี้ น้องคีต้า นำความรู้เรื่องความหลากหลายทางชีวภาพ พันธุ์พืช จากนอกห้องเรียนไปช่วยในกระบวนการเรียนวิทยาศาสตร์ของพวกเขาเช่นเดียวกับเพื่อนในกลุ่มเด็กมัธยมที่ตุงคนอื่นๆ การทำกิจกรรมทำให้พวกเขาได้ช่วยขยายอธิบายความเข้าใจในเนื้อหาการเรียนได้มากขึ้น “วิชาเคมีก็พอเข้าใจสูตรอยู่นิดหน่อย พอลงพื้นที่จริงก็จะเข้าใจมากขึ้น ส่วนชีวะ ก็เอาจากที่ได้ลงไปพื้นที่จริง ไปทำจริง มันก็ช่วยในการเรียนรู้ ในการเข้าใจยิ่งขึ้น”

เบื้องหลัง...การเปลี่ยนแปลง

อาจารย์สุพจน์ สุขพัฒนา หรือ “ครูสุพจน์” อายุ 55 ปี อาจารย์วิทยาศาสตร์ โรงเรียนสามร้อยยอดวิทยา

ครูสุพจน์ ครูผู้ผลิตนกอพยพแห่งตุงสามร้อยยอด ที่คอยทำหน้าที่ฝึกฝนและสร้างนกอพยพในโรงเรียนสามร้อยยอดวิทยาคมรุ่นแล้วรุ่นเล่ามาเกือบ 15 ปี ด้วยความเป็นอาจารย์ด้านวิทยาศาสตร์ ทำให้ ครูสุพจน์ มีหัวใจรักในสิ่งแวดล้อม และอยากปลูกฝังให้เด็กๆ ในโรงเรียนดูแลสิ่งแวดล้อมใกล้ๆ ตัว โดยใช้ นก เป็นสื่อในการเรียนรู้ และพัฒนาพวกเขาจนสามารถถ่ายทอดความรู้สู่คนอื่น ๆ ต่อไป หลายครั้งของการสร้างนกอพยพ ครูสุพจน์ ต้องทุ่มเทกำลังกาย กำลังใจ และกำลังทรัพย์ส่วนตัว เพื่อให้เด็กๆ ในกลุ่มได้ฝึกฝน เรียนรู้ และพัฒนาทักษะจนสามารถเป็นวิทยากรผู้ถ่ายทอดองค์ความได้ นี้คือ การเสียสละ และแกนนำสำคัญที่ผลักดันให้กลุ่มเด็กมัธยมที่ตุงยังคงอยู่ต่อไป

สิ่งที่ได้รับจากการเป็นครูที่ปรึกษาของกลุ่มเด็กมัธยมที่ตุงเป็นเวลาเกือบ 15 ปี ทำให้อาจารย์สุพจน์มีความรับผิดชอบอย่างเคร่งครัด คิดและทำกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อมอยู่เสมอ มีความมุ่งมั่นและอดทนอย่างสูง มีความเสียสละในหลายๆ ด้าน โดยเฉพาะด้านความสุขส่วนตัว ที่เกือบทุกครั้งหลังเสร็จกิจกรรมตอนดึกๆ อาจารย์จะต้องรับภาระส่งเด็กๆ ในกลุ่มกลับบ้าน ซึ่งส่วนใหญ่บ้านจะอยู่ห่างไกลจากโรงเรียน น้อยคนที่จะเห็น แต่อาจารย์ก็ทำมาอย่างต่อเนื่องเกือบ 15 ปี สิ่งเหล่านี้อาจารย์สุพจน์คิดว่ามันทำให้กลุ่มพวกเขาอยู่ได้ “ที่เราอยู่ได้ เพราะเราตั้งใจทำ มุ่งมั่นในการทำ การขอการสนับสนุนเกิดขึ้นได้ยาก ไม่มีใครสนับสนุน”

อีกทั้งยังได้เห็นความกล้าแสดงออกและภาคภูมิใจไปกับความเจริญก้าวหน้าของเด็กๆ และสิ่งแวดล้อมที่ได้รับการดูแลรักษามากขึ้น หลายครั้งที่อาจารย์ก็คอยแอบยิ้มอยู่คนเดียว ที่ได้เห็นเด็กๆ ในกลุ่มชวนขวายให้งานของตัวเองออกมาดี ซึ่งต่างกับเด็กๆ ในกลุ่มอื่นๆ

นายนิรุตต์ ท้าวโกษา หรือ “พีรุตต์” อายุ 35 ปี นักจัดกระบวนการค่ายสิ่งแวดล้อม ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป

รุ่นพี่ในกลุ่มเด็กรักษ์ทุ่ง เมื่ออายุมากขึ้น ประสบการณ์แก่กล้าขึ้น และด้วยยังคงดำเนินชีวิตอยู่ใกล้กับทุ่งสามร้อยยอดและโรงเรียนสามร้อยยอดวิทยาแห่งนี้ จึงผันตัวเองมาเป็นพี่เลี้ยงช่วยพัฒนาทักษะของน้องๆ รุ่นใหม่ๆ และผู้ช่วยอาจารย์สุพจน์ ขับเคลื่อนกิจกรรมรณรงค์ ส่งเสริมการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ทุ่งสามร้อยยอด

พีรุตต์ เรียนรู้สภาพพฤติกรรมของนักเรียนเป็นรายบุคคล แล้วนำไปแก้ไขในส่วนที่นักเรียนกระทำแล้วเสีย เพื่อเป็นมาตรฐาน สร้างความไว้วางใจจากผู้ปกครองในการช่วยดูแลในช่วงนักเรียนทำกิจกรรม เป็นที่พึ่งพาของผู้เกี่ยวข้อง เพื่อนร่วมงาน และนักเรียนที่ร่วมกิจกรรม ซึ่งพีรุตต์ จะคอยแนะนำ ฝึกฝนทักษะสู่น้องๆ ก่อนที่จะปล่อยให้พวกเขาไปเป็นพี่เลี้ยงให้กับรุ่นน้องๆ ต่อไป นอกจากนี้ พีรุตต์ยังเป็นเสมือนแกนนำสำคัญที่จะพาสมาชิกกลุ่มเด็กรักษ์ทุ่งออกไปเรียนรู้ ทำกิจกรรมร่วมกับชุมชนในพื้นที่อีกด้วย

เรื่องเล่าจากต้นกล้าแห่งทุ่งสามร้อยยอด

แสงสว่างในความมืด

สุริยา พยัคฆะ(ต้น)

แสงจันทร์อ่อนๆ ส่องลงมากระทบผืนน้ำ สะท้อนเห็นเงาจันทร์ พร้อมความเงิบและอากาศเริ่มเย็นตัวลง
“มาแล้ว มาแล้ว” เสียงตะโกนดังขึ้น เป็นเสียงของผู้หญิงวัยชราไม่มากนัก
“สวัสดิ์ครับป่าหนู” พวกเรากลุ่มเด็กมัธยมทุ่งกล่าวทักพร้อมยกมือไหว้ จากนั้นพวกเราจึงได้ขึ้นเรือของป่าหนู
เรือของป่าหนูเป็นเรือที่ใช้ไม้ไผ่เป็นไม้ต่อ แทนการใช้ไม้พาย

ป่าหนูต่อเรือพาพวกเราเข้าไปในทุ่งสามร้อยยอด ทุ่งน้ำจืดขนาดใหญ่ ที่เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำแห่งหนึ่งของประเทศไทย พื้นที่แห่งนี้มีความหลากหลายทางชีวภาพสูง มีพืชหลากหลายชนิดพันธุ์ทั้งพืชชายน้ำ พืชน้ำ สองข้างทางที่ป่าหนูพาเราไปเต็มไปด้วยต้นรูปถั่วฝักยาว แซมด้วยต้นอ้อ และบัว

ป่าหนูบอกว่าทางนี้เป็นทางผ่านของชาวบ้านในแถบนี้ออกไปหาปลา เรามองเห็นลอบดักปลาของชาวบ้านอยู่เป็นระยะ ขณะที่ป่าหนูต่อเรือไปนั้น อาจารย์สุพจน์ สุขพัฒน์ อาจารย์ที่ปรึกษาชมรมเด็กมัธยมทุ่งของพวกเรา ก็บรรยายเรื่องดวงดาวให้พวกผมฟังไปด้วย

“ถึงแล้ว” เสียงป่าหนูพูด

“โอ! หิ่งห้อย” เสียงพวกเราพูดขึ้นด้วยความตื่นเต้น

หิ่งห้อย เป็นแมลงชนิดหนึ่ง ที่มีแสงสว่างสีเขียวระพริบที่ก้น โดยตัวผู้จะมีปล้องที่ก้น 2 ปล้อง และตัวเมียจะมีปล้องเดียว หิ่งห้อยจะมีสารหรือเอนไซม์ที่ทำปฏิกิริยากับออกซิเจนในอากาศจนเกิดแสงสีเขียวขึ้น

หิ่งห้อยเป็นดัชนีชี้วัดความสะอาดของน้ำได้อีกด้วย เพราะหิ่งห้อยจะชอบอาศัยอยู่ในบริเวณที่มีแหล่งน้ำสะอาด และมีพืชน้ำขึ้นอยู่ก่อนข้างหนาแน่น อาจารย์สุพจน์อธิบายรายละเอียดข้อมูลเกี่ยวกับหิ่งห้อยให้พวกเราฟังจนเป็นที่พอใจแล้ว จึงให้ป่าหนูพาพวกเรากลับขึ้นฝั่ง นี่เป็นอีกหนึ่งกิจกรรมนอกห้องเรียนที่พวกเราได้มีโอกาสสัมผัสและได้รับความรู้ดีๆ จากชมรมเด็กมัธยมทุ่ง

ผมจึงอยากให้ทุกคนรักษาแหล่งน้ำให้สะอาดเพื่อจะได้มีหิ่งห้อยพันธุ์ใหม่ มากขึ้น

จากห้องทุ่ง...สู่ท้องทะเล

เมธี นิลคล้า (มอส)

แหล่งน้ำจืด อันยิ่งใหญ่ มีพีชน้ำ สิ่งมีชีวิต ทั้งในน้ำ บนบก และอากาศมากมายหลายชนิดอาศัยอยู่ มีเส้นทางที่ไหลออกสู่แหล่งน้ำเค็มที่กว้างใหญ่

ผม นายเมธี นิลคล้า อายุ 15 ปี เป็นสมาชิกกลุ่มเด็กรักษ์ทุ่ง โรงเรียนสามร้อยยอดวิทยาคม จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในวัยเด็กที่ผมยังเรียนอยู่ในชั้นประถมศึกษา ผมได้ไปค่ายกับพี่ๆ ที่โรงเรียน ลุย ดิน ได้เรียนรู้เกี่ยวกับธรรมชาติ ทั้งพีชน้ำ สัตว์ต่างๆ ระบบนิเวศ ตอนนั้นยังถึงแม้ยังไม่ค่อยเข้าใจซักเท่าไรนัก พอผมได้เข้ามาเรียนในชั้นมัธยมศึกษาที่โรงเรียนสามร้อยยอดวิทยาคม ได้เข้ามาอยู่กลุ่มเด็กรักษ์ทุ่งตามที่ผมใฝ่ฝันตั้งแต่ตอนอยู่ประถมศึกษา ผมได้เริ่มเอาใจจ้องต่อนอญม. 2 เพราะตอน ม. 1 ยังไม่กล้าซักเท่าไร เมื่อได้เข้าเรียนในชั้น ม. 2 จึงได้เริ่มศึกษาระบบนิเวศ สัตว์ต่างๆ ทั้งปลาและนก ผมได้ศึกษาเรื่องของนกก่อนเป็นอันดับแรก การศึกษาอนุกรมวิธานอาณาจักรของนก ทำให้ผมได้รู้ว่า นก เป็นสัตว์ที่อยู่ใน ไฟลัม คอ ดาต้า เมื่อได้ศึกษาเรียนรู้เรื่องเหล่านี้แล้ว จึงเริ่มเรียนรู้เรื่องของอวัยวะของนก (ตีน ปีก ปาก หาง) และถิ่นอาศัยของนกอีกด้วย และตามมาด้วยการศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพน้ำ ได้เข้าไปเรียนรู้กับชุมชน ได้สอบถามเกี่ยวกับเส้นทางน้ำที่ไหลผ่านสะพานข้ามไปยังทุ่งสามร้อยยอดชาวบ้านบอกว่า “เป็นเส้นทางที่น้ำจืดไหลออกสู่ทะเลทางปากอ่าวเขาแดง” แล้วเขายังบอกอีกว่า “จะมีน้ำจืดและน้ำเค็มไหลมารวมกันทำให้เกิดเป็นระบบ นิเวศ น้ำกร่อย ผมเริ่มศึกษา วิถีชีวิต ของ คนน้ำจืด ผมค้นพบว่า “คนส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพประมงน้ำจืด และ พื้นที่ทุ่งสามร้อยยอดยังได้ขึ้นทะเบียนเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำของโลกเราอีกด้วย คิด 1 ใน 42 ที่เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำ ขนาดใหญ่ในประเทศไทย มีการใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านในการทำอุปกรณ์จับปลา เช่น ลอบ แล้วจึงเริ่มหันมาศึกษาวิถีชีวิตของคนน้ำเค็ม ซึ่งส่วนใหญ่ ชาวบ้านเหล่านี้จะประกอบอาชีพประมง ส่วนน้อยนักที่ค้าขายอยู่กับบ้าน จากการได้พูดคุยกับชาวประมง เมื่อผมถามว่า “ออกไปจับปลาอะไรในทะเล” พวกเขาตอบผมทันทีว่า “ออกไปจับปลาหู” ชาวประมงออกเรือตั้งแต่ ตีสองและกลับเข้าฝั่งอีกครั้งในเวลาเที่ยงวันของแต่ละวัน ซึ่งชาวประมงเหล่านี้จะได้ปลาหูไม่เท่ากัน เมื่อผมได้เรียนรู้วิถีชีวิตของคนน้ำจืด คนน้ำเค็ม แต่ยังไม่เข้าใจวิถีชีวิตคนน้ำกร่อย เพื่อให้ผมได้รู้และเข้าใจวิถีชีวิตของคนทุ่งสามร้อยยอด ผมจึงได้เริ่มศึกษา วิถีชีวิตคนน้ำกร่อย ข้อมูลที่ได้จากการสอบถามพูดคุยกับคนกลุ่มนี้พบว่า พวกเขาทำอาชีพประมงเช่นกัน แต่จะทำประมงในลำคลองที่เรียกกันว่า “คลองเขาแดง” บริเวณอำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งลำคลองแห่งนี้เป็นบริเวณที่น้ำจืด และน้ำเค็มได้ไหลมาบรรจบกัน เรียกว่า “คลองน้ำกร่อย” หลังจากที่ได้ศึกษาวิถีชีวิตของคนทั้ง 3 น้ำ ส่วน พบว่าส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพประมง ผมสนุกมากในการศึกษาวิถีชีวิตของคนในชุมชนต่างๆ ซึ่งอาศัยอยู่ละแวกทุ่งสามร้อยยอดและทะเลอ่าวไทย

การศึกษาเกี่ยวกับระบบนิเวศป่าชายเลน การเรียนรู้ของผมจึงเกิดขึ้นอีกหนึ่งเรื่องราว ป่าชายเลนจะมีต้นไม้และสัตว์ที่เราจะพบเห็นได้บ่อย คือ ต้นโกงกางใบใหญ่ โกงกางใบเล็ก แสมทะเล และสัตว์ต่างๆ เช่น ปู ปลาตีน หอย นก ตัวเงินตัวทอง เป็นต้น ระบบนิเวศแห่งนี้มีห่วงโซ่ทางอาหารที่สำคัญ คือ โกงกาง ที่ร่วงหล่นสู่พื้นดิน มีปูชนิดหนึ่งชื่อว่า ปูเปรี้ยว ซึ่งผมก็ไม่รู้เหมือนกันว่าทำไมถึงชื่อว่า ปูเปรี้ยว เมื่อปูเปรี้ยวกินใบโกงกาง นกจึงมากินปูเปรี้ยวเป็นอาหารอีกทอดหนึ่ง มันเป็นเรื่องที่ผมรับรู้และเข้าใจดี

ณ โรงเรียนสามร้อยยอดวิทยาที่ผมกำลังเรียนอยู่ คงมิได้ทำให้ผมได้เรียนรู้เรื่องเหล่านั้นเท่านั้น ผมกับเพื่อนๆ ยังมีโครงการธนาคารขยะ ที่กลุ่มของพวกเราช่วยกันดำเนินการมานานแล้ว จนได้รับรางวัลการประกวดธนาคารขยะในระดับภาค ซึ่งเป็นรางวัลที่ยืนยันความสำเร็จในการทำกิจกรรมของกลุ่มเรา นอกจากนี้ผมและเพื่อนๆ ในกลุ่มยังทำกิจกรรมร่วมกับชุมชน “กิจกรรมปลูกต้นไม้ในวันสำคัญต่างๆ” ที่จะช่วยกันนำต้นไม้ไปปลูกตามข้างถนน โดยต้นไม้เหล่านั้นจะเป็นต้นไม้ที่ปลูกไว้ให้ชาวบ้านได้ใช้ประโยชน์ได้เมื่อมันโตขึ้น รวมทั้งการช่วยกันปลูกป่าชายเลนเพื่อให้ป่าชายเลนเป็นพนักกันน้ำได้อย่างดีเลยครับ

ผมหวังว่า ทุกคนคงช่วยกันรักษาป่า รักษาทุ่ง รักษาทะเล คงไว้ให้อยู่กับพวกเราและอยู่คู่โลกนี้ตลอดไป

เด็กรักษ์ทุ่ง

กฤษดา สุคนทรเขตร(เต๋อ)

เด็กชายกฤษดา สุคนทรเขตร (เต๋อ) อาศัยอยู่บ้านเลขที่ 166 หมู่ 4 ตำบลหนองตาแต้ม อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ได้ย้ายมาเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ณ โรงเรียนสามร้อยยอดวิทยาคม และได้สมัครเข้าร่วมเป็นสมาชิกชมรมเด็กรักษ์ทุ่ง

ตอนที่เริ่มเข้ามาอยู่ใหม่นั้น ผมแทบจะไม่รู้อะไรเกี่ยวกับคำว่า เด็กรักษ์ทุ่งมาก่อนเลย แต่แล้วอาจารย์สุพจน์ สุขพัฒน์ อาจารย์ที่ปรึกษาของชมรมเด็กรักษ์ทุ่ง ได้บอกเล่าความหมายของเด็กรักษ์ทุ่งว่า “คำว่าเด็ก ก็หมายถึงเด็ก ทั่วๆ ไป รักษ์ ก็คือรักแบบดูแลรักษา ทุ่ง ก็คือสถานที่ที่เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำทุ่งสามร้อยยอด” อันเป็นที่ที่ปู่ย่า ตายาย อยู่อาศัยมาและใช้พื้นที่นี้ในการดำรงชีวิต และเลี้ยงดูลูกหลานมาจนเติบโตใหญ่ เราจึงควรดูแลรักษาทุ่งสามร้อยยอด ซึ่งเป็นพื้นที่ที่เลี้ยงดูเรามา และเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำขนาดใหญ่แห่งหนึ่งของ ประเทศไทย มีความ หลากหลายทางชีวภาพของระบบนิเวศแหล่งน้ำจืด ระบบนิเวศป่าชายเลน และระบบ นิเวศ น้ำเค็ม จึงมีนกอาศัย อยู่หลากหลายชนิด

การอนุรักษ์พื้นที่แห่งนี้ ชมรมเด็กรักษ์ทุ่งจึงเกิดขึ้นและใช้นกมาเป็นสื่อกลางในการอนุรักษ์ เพราะนกสามารถช่วยบอกความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่ เช่น เบ็ดแดง จะดำรงชีวิตโดยการดำน้ำจับปลา ถ้าทุ่งมีน้ำที่สะอาด น้ำที่สะอาดก ทำให้มีพีชน้ำ เมื่อมีพีชน้ำ ก็จะมีปลาอยู่อาศัยหากิน เมื่อนั้นก็จะมีเบ็ดแดงมาจับปลากินนั่นเอง หรือนกอีโก้ง ที่ได้มีน้ำสะอาดมีต้นธูปฤาษีขึ้นก็จะมีนกอีโก้งมาอยู่อาศัย นอกจากนก ก็ยังมีหิ่งห้อยที่สามารถบอกถึงความอุดมสมบูรณ์ และความสะอาดของน้ำได้เช่นกัน

นี่จึงเป็นหน้าที่ที่เรากลุ่มเด็กรักษ์ทุ่งอยากมีส่วนช่วยอนุรักษ์ทุ่งสามร้อยยอดแห่งนี้เอาไว้

จากพื้นดินสู่ยอดไม้

ไพศาล คำหอม(คีต้า)

ณ บริเวณหนึ่งมีต้นไม้ใหญ่อยู่หนึ่งต้น และมีเด็กผู้ชายคนหนึ่งที่กำลังคิดเรื่องต่างๆนานาเกี่ยวกับต้นไม้ต้นนี้ อยู่ สิ่งเดียวที่เด็กผู้ชายคนนั้นคิด ไม่ได้หนีห่างจากต้นไม้ต้นนี้ไปไหนเลย เนื่องจากต้องการที่จะเรียนรู้เกี่ยวกับนกและต้นไม้ต้นใหญ่นี้ว่ามีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันอย่างไร อยากจะเดินไปสอบถามจากอาจารย์ แต่ก็อยากอยู่ดูนกที่มากเกาะที่ต้นไม้ต้นนี้เสียก่อน

จากพื้นดินสู่ยอดไม้ จึงเป็นที่มาของการศึกษาเกี่ยวกับแหล่งอาหาร แหล่งที่อยู่อาศัยของนกแต่ละชนิดสำหรับผม ซึ่งเข้ามาเป็นหนึ่งในสมาชิกของชมรมเด็กรักทุ่ง โรงเรียนสามร้อยยอดวิทยาคม จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

วันหนึ่งขณะที่เด็กชายนั่งหลบแดดอยู่ใต้ต้นไม้ใหญ่ พอเงไปได้สักพักก็ได้ยินเสียงนก เมื่อหันไปมองก็เห็นนกตัวหนึ่งอยู่บนต้นไม้ต้น ฟังเสียง “กก กก” “กาฮัง กาฮัง” นึกไปนึกมา จำได้ว่าเป็นเสียงของ นกกาฮัง เลยนึกสงสัยในใจว่าแล้วทำไมนกกาฮังต้องอยู่บนยอดไม้ ไม่มาอยู่ที่โคนต้นไม้คะ

พอได้มองต้นไม้ใหญ่นี้ไปเรื่อยๆ ก็เจออีกตัวหนึ่ง มาเกาะที่กิ่งกลางต้นไม้ พอได้ยินเสียง “แกรด ๆ ๆ ๆ” ก็นึกได้ว่าเป็นนกอีเสือสีน้ำตาล ซึ่งเป็นนกอพยพมาในช่วงต้นฤดูหนาว จึงเกิดความสงสัยอีกว่าทำไมนกอีเสือสีน้ำตาลจึงเลือกเกาะอยู่ที่กิ่งกลางต้นไม้ ด้วยความสงสัยดังกล่าว เด็กชายคนนั้นจึงรีบเดินไปถามอาจารย์สุพจน์ สุขพัฒน์ อาจารย์ที่ปรึกษาของชมรมเด็กรักทุ่ง แต่ระหว่างนั้นก็ได้ยินเสียงร้องของนกกระแตแต้แว๊ด ดังมาแต่ไกล จึงยิ่งเพิ่มข้อสงสัยว่าแล้วทำไมนกกระแตแต้แว๊ดจึงไม่ไปหากินบนต้นไม้...

อาจารย์สุพจน์จึงช่วยไขข้อสงสัยดังกล่าว โดยบอกว่านกกาฮังเป็นนกที่บอกถึงความอุดมสมบูรณ์ของป่า เป็นนกที่กินลูกไทรเป็นอาหารและอาศัยอยู่ในโพรงไม้ จึงต้องอยู่บนยอดไม้ ส่วนนกอีเสือสีน้ำตาลจะอพยพหนีหนาวมาหาอาหารจำพวกแมลงแล้วก็จากไป เนื่องจากนกอีเสือสีน้ำตาลมีขนาดเล็ก จึงเลือกที่จะเกาะกิ่งกลางๆ ของต้นไม้เพื่อความปลอดภัย ส่วนนกกระแตแต้แว๊ดนั้นเป็นนกประจำถิ่น มีนิ้วเท้าเพียง 3 นิ้วด้านหน้า ไม่มีนิ้วเท้าหลัง จึงเกาะกิ่งไม้ไม่ได้

“ที่เธอเจอทั้งหมดนั้น เป็นความหลากหลายทางชีวภาพด้วยนะ ตั้งแต่พื้นดินจนถึงยอดไม้เลยใช่ไหม จงเก็บความรู้นี้ไว้นะ” อาจารย์สุพจน์พูดกับผม

นี่เป็นที่มาของความรู้จากพื้นดินสู่ยอดไม้

กลุ่มเด็กรักทุ่ง

ผู้ประสานงาน อาจารย์สุพจน์ สุขพัฒน์

ที่อยู่ รร.สามร้อยยอดวิทยาคม ต.ไร่เก่า อ.สามร้อยยอด จ.ประจวบคีรีขันธ์ 77180

โทรศัพท์ 08 6178 9006 E-mail : niruds@hotmail.com

